

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרמ"ק צוקללה"ה

שבת קב. - עירובין טז: | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עזר והדר | גליון 30

פ"ה ה"ה

קב שבירי כלים של כלים הניטלין, לת"ק שרי לטלטלין אם עושין מעין מלאכה, כגון שבירי עריבה לכסות בה פי החבית, ושל זכוכית לכסות פי הפך, וּלְר' יהודה מטלטלין אותן רק אם עושין מעין מלאכתן כגון שבירי עריבה לצוק לתוכן מקפה, ושל זכוכית לצוק בתוכן שמן ואמרו בבבלי דמח' דוקא בגבשובר בשבת, דס"ל לר' יהודה דכיון דאינו מוכן למלאכה אחרת הוי נולד כלפי המלאכה האחרת. הא דתני זכוכית לכסות פי הפך ומאיידן תני דהמוציא זכוכית לגרוד ראש הכרד חייב, ו"ל דאייירי הכא בזכוכית עבה שאינה ראויה לגרוד, א"נ שאני הוצאה מטלטול מוקצה דכל שבו צורך אינו מוקצה.

פ"ה ה"ו

האבן שבקירויא פי' דלעת יבישה חלולה וממלאין בה מים, וכיון שהיא קלה צפה ע"פ המים נותנים בה אבן, אם ממלאין בה ואין האבן נופלת ממלאין בה בשבת, ואם לאו אין ממלאין בה.

מתי אומרים בסיס לדבר האסור, תנן במתני' וכן שנה ר"ח בר יוסף להלן פכ"א נוטל אדם את הכלכה והאבן בתוכה אף שהיא אובלגה ולא הוי בסיס לדבר האסור, ואף דתני דמעות שעל החבית מטה על צידה וכן מעות של הכר מנער והן נופלות, שאני התם דהמעות חשבות ונעשים החבית והכר בסיס, אבל האבן אינה חשובה, ולתני דבי רבי וכן שנה ר' יוחנן כללה האובלגה והאבן בתוכה דהוי בסיס לדבר המותר והאסור, אבל ללא אובלגה הוי בסיס אילה"ק לר"י מדתני אם ממלאין בה ואינה נופלת וכו' ולי"א דקירויא הוי בסיס לרב, כיון דאייירי באפיצה פי' קשורה ומהודקת וכו', ואיליה"ק לר"ב מ' מדתני דאם האבן נופלת אין ממלאין ולכאז"ל מ"ש ממלכה ואבן בתוכה, ד"ל כיון שהאבן באה להכביד נעשה כמטלטל קירויא ע"ג אבן, וּבַקְשׁוּרָה לתרוייהו שרי, דנעשה כמטלטל קירויא עצמה.

אילה"ק על ר' יוחנן מהא דנוטל אדם את בנו והאבן בידו אף דהוי בסיס הלא הוי מטלטל את האבן, ד"ל דעשה את התינוק אובלגה ושרי לטלטל לבר אבן התינוק כמו אבן האבן, ובבבלי תי' דאבן ביד התינוק קמיעה ביד המומחה דע"י האבן אינו בוכה ואין האבן מוקצה.

אמורה בזמן שהיא קשורה בטפיח ונעשית הזמורה בית יד לטפיח בלמאות בו מים ממלאין בה בשבת.

פ"ה ה"ז

פקק החלון דף ע"ז שסותמין בו את החלון לר"א פוקקין בו אם הוא קשור ותלוי ואינו נגור, ואם לאו אין פוקקין ונראה כמסויף על הבנין, וּלְחַכְמֵיהֶם אף כשאינו תלוי פוקקין בו אבל כדן דיהא קשור.

נגר הנגרר יתד שחונקין בחור באיסקופה לנעול הדלת, ולחכמים אין נועלין בו, ולר"י נועלין בו, ואמר ר' יוחנן דחשיב נגר כשהוא קשור אע"פ שאינו תלוי, וכן ראה בבית רבי שהוא קשור אף שאינו תלוי, וּנְמַצָּה דייחדיא דהכא ר"א דבעי קשור ותלוי כסתמא דהתם בנגר, ויחדיאי דיהא ר' יהודה כסתמא דהכא פקק החלון, וש"מ דלחכמים היהא בעי קשור, א"נ נגר גרע מחלוק דנגר כיון דנעול בקרקע יתור נראה כבונה.

הלכה כר' יהודה בנגר מדעשו כן בבית רבי, והיינו כשהוא קשור, ו"א דבעי קשור בדת בדבר שיכול להעמימו בחבל חזק שיכול להעמימו ע"י החבל ולא יקרה, אבל בלא"ה אסור, וי"א דסגי בקשר בגמי דאין קשר זה אלא להיכר, ואם יִשְׁמַט אסור לנעול בו, וּבְמַטָּה שלא נשמט הגמי אלא נקטם הגמי יִשְׁמַט בראשי אצבעותיו ולא יטלטל לטלטל גמור, ומשמע דהוא משום איסור טלטול, ולא משום בנין, אבל לעיל ה"ג וכן בפרק תולין מבאר דמח' ר"א רובנא הוי מצד האם מוסיפין על אהל עראי ונ"ע תוס' שבת

קכו. דלמבואר שם לא בעי קישור אלא משום איסור טלטול ודוקא בנגר בעי קישור, אבל בפקק שהוא ראווי בפני' ע"א א"צ.

ניסוי הכלים לת"ק ניטלין דוקא כשיש להם בית אחיזה דע"י הבית אחיזה, חשיב כלי, וּלְר' יוסי אף שאין להם בית אחיזה, והלכה כר' יוסי.

ניסוי הקרקעות לכו"ע ניטלין רק כשיש להם בית אחיזה ואף לר' יוסי בעי בית אחיזה דאל"ה נראה כבונה.

מפנין

פ"ה ה"א

טריחא בשבת, מפנין אפי' ד' או ה' קופות של תבן לתבואה, מפני האורחים ומפני ביטול ביהמ"ד שצריך מקום לשמוע הדרשה, אבל אין מפנין את האוצר כיון דאינו מסתפק ממנו כל שעה הוי מוקצה, אבל אין לפרש דמפנין אוצר אלא דאין מפנין לגמרי וטעם האיסור משום אשווי' נגומת, והיינו דנימא דמתני' כר"ש דלית ליה מוקצה, כיון דתני דלא יגע באוצר אלא עושה שבייל ונכנס ויוצא ואי"ו טלטול כיון דהוי דרך הליכתו.

מפנין תרומה טהורה דחוי לכהן, ודמאי' דחוי לעניים ולדעת הירו' דאף עניים צריכים לעשר דמאי, י"ל דכיון דשואלו וסומך על פני ל"ה מוקצה, ומעשר ראשון נוטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, וכן התורמס היבש מפני שהוא מאכל עניים, אבל אין מפנין את הטבל ולא מעש"ר שלא ניטלה תרומתו, ולא מעש"ר והקדש שלא נפדו ויתבאר בהמשך עוד דמפנין ואין מפנין.

קג שיעור קופה של ג' אין דלמדו סתום מהמפורש בשקלים שתרמו כל ישראל שהיו בג' קופות של ג' ג' סאין, ושיעור חיוב למוציא יין כדי מזיגת הכוס כשיעור יין חי שנותנים בכוס ליתן בתוכה ג' חלקים מים, והיינו רביעית כדמצינו דד' כוסות של פסח הם רביעית יין האיטלקי ובין כל הכוסות יש רביעית, ונמצא כדוס הוא רביעית.

טלטול דימוע, איכא דתני מטלטלין והיינו תרומה טהורה דחוי לכהנים, והא דתני אין מטלטלין היינו תרומה טמאה דלא חוי לכהנים, ואף דשרי ליתן לבהמה, מ"מ בשבת וי"ו ט"ז אין נותנים לפי שאין מבערין תרומה טמאה וקדיש טמאין בי"ט, והיינו טעמא דאין מדליקין בשמן שריפה בי"ט, וה"מ תרומה טמאה שאין בה כדי להעלות א' ומאה, אבל יש בה כדי להעלות מטלטלין אותה, והיינו כר"א דס"ל סאה שנופלה היא סאה שעלתה ולכן מעלה את התרומה ותשרף אבל לרבנן תעלה ותאכל וכו', ולכן לר"א מעלין את התרומה בשבת, דכיון שהיא ניכרת אי"ו תיקון.

קריאת שם והלות תרומה בשבת, קורא שם מער"ש שתחול התרומה בשבת דרק קריאת שם בשבת אסורה, ולכן לא קורא שם בשבת שיחול אחר השבת, ור"י בר בוריה מתחילה אמר דלא יקרא שם מער"ש, אבל לר' ביה דתני דחבית טבוי' שיש בה מעש"ר טבול לתרומ' וטבוי' מותר בנגיעה לחולין ומעש"ר, אבל לא לתרומ' קורא שם בער"ש לשבת, [אבל עירוב שחל בסוף היום של ער"ש לא מהני בה דאכתי הוי טבל], ואי"ל דמתני' איירי בדיעבד אם קרא בער"ש כיון דתני ר' חייא דאף לכתחילה קורא.

הפרשה כשהוא במקום אחר, תנן בדמאי דמחני הפרשה על פירות שבביתו והוא בביתמ"ד או בשדה [אופכן שפירות התרומה טהורים אין לחוש אם יאמר בער"ש מ"שכבר לכשאוכלה' דהמשתייך יאה תרומה למפרע, כיון דתרומה טהורה מותרת בטלטול בשבת, אבל תרומה טמאה אסורה בטלטול לפי שאינה ראויה כלום, ולכן צריך שיאמר מ"שכבר לכשאניחנה בקרן זוית' והנה אע"פ דקודם הפרשה פירות אלו טבל, מ"מ מותר לטלטל דהלא יכול להפרש את הפירות בשבת, וכדתני דמטלטלין

תרומה טהורה או טמאה עם הפירות שבתוכה, וש"מ דטבל שיש עליו תנאי מותר לטלטלו וכגון הכא דמטלטל את הפירות את תלמי בהפרשה, הא דהביא רביה ממתני' דתרומה ודאי שמא י"ל דס"ד כיון דאם יבקע הנור לא יחול התרומה לכך ס"ד דהוי מוקצה, וּכְשִׁמְפָרֵשׁ בשבת פירות טמאים, אינו מפרש משם, לפי שהיו אסורים בטלטול אלא נותן עיניו במקצתם ואוכל את השאר'.

קד הובא במתני' דאין מפנין את החרדל, ואין מפנין את הלחף מין קטנית שאינו ראווי חי אפי' לבהמה, ורשב"ג מחירי בלחף משום שהוא מאכל עורבים כגון לעשירים שמדלין עורבין לגדולה, [א.ה. ובתוס' שבת קכח. כ' דכ"ש דרשב"ג פליג בחרדל], ואי"ל דנח' כשיש לו עורבים ויש עורבים בשוק דלכו"ע עורבים כולל דלכו"ע אסור, אלא נח' שהאין לו מאותו המין אבל אותו המין מצוי בשוק, דנח' האם חשיב כמי שיש לו.

תני דמטלטלין חרדל מפני שהוא מאכל יונים וחצב מפני שהוא מאכל צבאים, ואת הזכוכית שהיא מאכל נעמיות, [א.ה. וז"ל דהך תנא ס"ל כרשב"ג והיינו ע"פ תוס' הג"ל], אבל ר' נתן הק' דא"כ יטלטלו את הזמורות לפי שהם מאכל פילים.

פ"ה ה"ב

ביטול מוקצה ע"י ייחוד ללא מעשה, חבילי קש וחבילי עצים רכים כעין זרדים, וחבילי זרדים דסתמן עומדים להסקה אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן דמשמע דמחשה לחוד ללא מעשה, ומחמת כן יש שאמרו דש"מ כר"ח דאמר שהיו עולין עם רבי לחמת גדר ואמר שיעברו חלוקי אבנים ומותרים לטלטלין ולא הצריכין מעשה, אבל יש שאמרו דשאני חבילי עצים שהם ככסא לשבת עליהם ומן הדין דיהו מותרים אפי' ללא שיחוד, ולכן ביחוד לבהמה ללא מעשה סגי, אבל דחו למ"ד זה דהלא קש כמפוזר ואינו ראווי לשבת עליו, וע"כ דמתני' כר"ח.

הובא לעיל בפרק כירה ד"א כל המיוחד לאיסור אסור פי' כל שהיה מיוחד לאיסור שעה אחת כגון שהיה בסיס למוקצה שעה אחת, אסור אף לאחר שנסתלק האיסור, וי"א דוקא שייחדו לאיסור לכל השבת או דבר העומד לאיסור כור, אבל לא דבר שעמד לאיסור לזמן, ואיליה"ק למ"ד כל המיוחד מהא דמטה אבן ע"פ החבית' ושרי משום טלטול מן הצד, ולכאז"ל הא דלא הוי בסיס לדבר האסור משום דלא הוי דבר שייחוד, כיון ד"ל דאייירי בשוכה.

לה"ק על מ"ד כל שייחדו לאיסור' מהא דאין מטלטלין כל שלפני אפרוחים אף דלא ייחודו [וש"מ דמטלטלין כלי אפי' ליה דשאני ניטל], ויש שתי' דאייירי במאוס ואילבא דר"י דאית לדבר מוקצה מחמת ביאות, אבל תני דמאפי' סאה ותרקב לר' שאפשר לקנות בשוק, ואי"ל דאייירי במאוס.

תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס אבל אין אותה בה דאין מטלטלין אפי' מקצת מוקצה, ומדדין עגלים וסייחים ברה"ר ע"י שאזוח בצואתן, והיינו כשהבע"ח צריכים לכך, והתירו משום צער בע"ח, אבל אם ברחו לא התירו משום הפסד ממון, אבל תרנגולת אפי' לצרכה אסור כיון דמגבתה עצמה ונמצא מטלטלה ברה"ר.

האשה מדדה את בנה ע"י שאזוחת בורעותיו מאחריו ומסייעתו, ואמר ר' יהודה דגרי' אסור אם נוטל רגל אחת ומניח אחת, אבל אם הוא גרמ' אסור מן מפני שנושאתו.

פ"ה ה"ג

אין מילדין את הבהמה ביו"ט פי' למשוך הולד מן הבהמה משום טריחא יתייה, אבל מסעדין ע"י שנופח לתוך חוטמו הסתום בריקו, ונותן ידו למטה ומקבל את הולד, ושומט דדיה לתוך פיו, ולרשב"ג אף מרחמין על הבהמה ביו"ט כשאין

הבהמה רוצה להניק הולד, ע"י שנותן גוש של מלח על רחמה ומתוך שכואב לה היא זוכרת צער לידה היא רוצה להניק.

מילדין את האשה, וקורין לחכמה ממקום למקום (כדתנן דאף יוצאת מחוץ לתחום), ומחללין עליה את ה**שבת**, ואמר שמואל דאף עושין לה מדורה בתקופת תמוז, וקושרין את ה**טיבור** של וולד שהוא ארון, שאם לא יתקשר ויכרז בשום דבר יצאו מיעי כשגביהו התינוק, ולר' יוסי אף חותכין את הטיבור, ובר קפרא השיב כר' יוסי דשרי לחתוך כשלא ידעו את מנהגה, ואת מנהג אותו מקום.

עושין כל צרכי חיבה בשבת [אבל אי"ל צרכי מילה כיון דחגי בפרקיך דלהין].

שיליא, שבת עושין שומנין אותה בשמן לסגולה, והעניינם טומנין אותה בתבן וחול, אבל בימות החול אלו ואלו טומנים בארץ ליתן ערבון לארץ שאף האדם סופו שיקבר שם.

רבי אליעזר

פ"י הא"א

מכשירי מילה, לר"א אומר אם לא הביא כלי מער"ש פ"י איזמל למול את בנו מביאו בשבת מגולה משום חיבוב מצוה, ובסכנה מכסהו ע"פ עדים שלא יחשדהו שמביא צרכי ביתו, וכן כורתים עצים לעשות פחמין ולעשות ברזל, ולר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מער"ש אינה דוחה את השבת ומשא"כ מילה עצמה שא"א לעשותה מער"ש, שהיא דוחה את השבת.

קנה דעת ר"א במכשירי מצוה, ר' יוחנן אמר דמתחילה היה סבור דס"ל לר"א דכל שהוא דוחה את השבת חלה מכשיריו דוחין, אבל כיון דדריש ר' יהודה קצירה והרקדה דהיינו מכשירין בשתי הלחם מדכ' ביכורים מביכורים דקרבן העומר מדכ' בחרשי ובקציר תשבות', דהיינו חרשי וקציר שות אבל של מצוה מותר, ש"מ דלא התיר ר"א מכשירין בכל מקום אבל לעיקר הקרבן ל"צ קרא דהיי כול קרבנות ציבור שקבועין להם זמן, שדוחות את השבת, ולס"ד זה י"ל דמכשירי מילה הותרו מביום, אבל מילה עצמה ילפי' מהלכה כמבואר בבבלי, **ור"ש בביצחק אמר** דזה"נ ובכל מקום פליג ר"א הותרו מכשיריו, והוא דריש ביכורים מביכורים, כ"ן כיון דלא התיר ר"א מכשירי אלא כשעיקר מצוותו דוחה שבת משום מלאכה, אבל שתי הלחם דאין מלאכה בעיקר **מצוותו** שאין קרב למזבח אלא לאכילה, לכך בעי גו"ש דניתנה שבת להדחות באפייתן.
הא דתני דלולב ומכשיריו דוחין את השבת אף דאין מלאכה בעיקר מצוותו, י"ל דמכשיריו היינו להביאו מראש הדקל דאינה הולך מלאכה רבנן, אבל מלאכה דאין אינו דוחה, וכע"ז ר"א דתני שופר ומכשיריו דוחין את השבת היינו להביאו מחוץ לתחום, כדתני אין מגררין את השופר מבחוץ ואין מגרדין מבפנים, ואין מפרכין עוקצין שבו לתקוה לשופר, והני מלאכות אסורות דהם מלאכות דאור [משום מכה בפטיש].

ר' יונה אמר דאין לשנות למתני' כיון דמת' ר' יודן ר"ע הלכה כר"ע מבחירו, ואילו בבריתא הורה רבי כר"א להביא איזמל בשבת, ובבב' ר' יוחנן תמה למה הורה רבי כר"א, ושמעו עמי' יהודה הגוזר שמל את התינוקות דרבי שהתיר היינו במבוי שאינו מפולש שיש לו ג' מחיצות, הניתר בלחי וקורה, והא דאסור לטטלל מהמבוי לבתים כיון דא"ל דאיירי בלחי וקורה דאי"כ מה הוצרך רבי להתיר, אבל ר"ל דהאיזמל והתינוק שבתו בחצר, והנה **כלים ששבתו בחצר** מותר לטטלל בשבת, וכלים ששבתו **במבוי** מתחילה יש שהסתפקו והשיב ב' **יוסי בשם ר' יוחנן** כשעסקו בהלכות עירובין דשרי, [אבל כשעסקו בשבת לא השיב רר"י משיב על כל דבר במקומו], אבל **לרב** אין מטלטלין כלים ששבתו במבוי אבל כלים ששבתו בחצר מטלטלין, ונחן רב ור' יוחנן **בבבוי בקורה** ששבתו **בלא שיתוף** לר' יוחנן הקורה מתרת דס"ל דמבוי ניתר בלחי וקורה אף שאין בתים פתוחים לחצרות שבו ולא שתפתו בו, וה"נ מותר לטטלל כלים ששבתו בו [ושיתוף] מהני לעשות את כל הרשויות אחת], **ולרב** אין הקורה מתרת בלא שיתוף דאי לא נשתתפו ואסור לטטלל מהבית למבוי והוי כאילו הבית סתום וה"נ ס"ל לרב דאין מטלטלין במבוי אלא בד' אמות.

מחיצה ע"י בני"א, אמרו בשם ריב"ל דמותר להביא סכין של מילה ע"י 'חולה' פ"י מחול דהיינו מחיצה של בני"א, ובר מרינה שאל לר' **אמי** ואסר לו, ואח"כ שאל לר' **סימון** והתיר לו, והקפיד ר' **אמי** הדלא נשאל לחכם ואסר לא

ישאל לחכם אחר שמא יתיר, [אבל אי"ל דתחילה שאל לר' סימון ואח"כ לר' אחמי והקפיד ר' סימון, כיון דנשאל לחכם והתיר ישאל לחכם ויאסר], וכן ר' מנא לא התיר לר"ש בר אבדומי להביא את הסכין למילת בנו ר' ששעה כך שמו, אלא אמר שידחו למחר, וכן ר' יצחק בר"א מחה כיון דזכור להביא בשמים ליתן ליין לאורחים, ואילו את הסכין שכחו, אבל ר' **רימיה** אמר כשנשכחו מפתחות **בימה"ד** הנוגד דאין 'חולה' אלא שלא לדעת הבנ"א, דאי מדעת הוי כבונה מחיצה בשבת, וראיה מדתניא ד'חולה' הוי כל שנעשית בין לדעת ובין שלא לדעת וצ"ל הדגי' אין חולה אלא שלא לדעת כג' הבבלי, אבל אי כג' דאף לדעת, מ"מ לא אמרו דמניה ראה לר' סימון, דבפסטות ר' סימון מתיר אף לדעת.

ר' יהודה בר פזי הורה כשנשכחו המפתחות הנ"ל להביא במנעלים דאין דרך הוצאה בכך, **ור"ח בר פפא** הורה להביא במנעלים דרך 'חולה' דלא התיר אלא בשבות דשבות.

אין להוכיח ד'חולה' אסור מדתני ר"א דאם לא הביא כלי מער"ש מביאו בשבת ומתיר ואי 'חולה' מותר מ"ט התיר להעביר דרך הר"י, אבל אי"ל כן כ"ן דלעולם מהני 'חולה', והא דלא התיר ר"א ע"י 'חולה' כיון דאי אתה מצריך להביא ע"י חולה אף כל אדם לא יביא בע"ש, ויבואו להביא אף שלא דרך חולה.

קן הבאת סכין בער"פ שחל בשבת ועבודה בקדשים, כששכחו להביא סכין מער"ש, ואמר הלל הניחו לישראל דאם אינם נביאים אבל הם בני נביאים ומיד כ"א הביא הסכין בגזית הטלה ובקרני הגדי ונמצא בהבמה מביאה את הסכין, וכשרתה שעשו כן זכר דשמעין בן משמיעיה ואבטליון, [ואמרו דכל תורה שאין לה בית את אינה תורה אי לא דזכר הלל שמעע כן], וש"מ דתלית סכין אינה עבודה בקדשים אף דנאסר בהם עבודה דכ' לא תעבוד בכבוד שורך' וילפי' מינה לפרה אדומה, דנאסרה בעבודה דילפי' לה מעגלה ערופה דכ' בה' אשר לא עליה עול' דתני בה רכב עליה פסולה, וכן אם נשען או נתלה, או עבר בה נהר וכן קילפ עליה המוסירה או שנתן טליתו עליה, וש"מ מסיפא דהתם גבי פרה דכל עבודה שהיא לצורך קדשים אינה עבודה דתני סיפא עשה לה סנדל לרגלה בשביל שלא תחליק, או פרס טליתו מפני הזבובים כשרה וכו'.

אין להוכיח ד'חולה' אסור מהא דלא התיר הלל 'חולה', כיון דאפי' אי 'חולה' שרי שמא כשם שנעלמה מהלל הלכה דשמעיה ואבטליון, ה"נ נעלמה ממנו הלכה ד'חולה' וכדאינא בפסחים פ"ו ה"א שנעלמה ממנו מפני שהיה מקוטרן דבררים.

הא דנעלמה הלכה במני בתריא [האם שוחטים את הפסח בער"פ שחל בשבת], ומחמת כן מינו את ה"ל לנשיא, דאין ב' שביעיות היינו ד' שנה שאין בהם י' ניסן **בשבת** [א.ה. ביבאר הגה"ח"ק בפסחים כ' דאפשר דהג"י היא ג' שביעיות וע"ע בפי"ע עריכות], היינו כדי ליתן גדולה להלל.

מכשירי קרבן בשבת, לר"א דוחין את השבת כקרבן, **ולר"ע** אין דוחין את השבת, והוכיח ר"א מאימורי ציבור דאפשר להקטירן במו"ש ודוחין את השבת, ואמר ר"ע דאין להביא ראיה ממכשירין שאחר שחיטה שדחתה את השבת, למכשירין קודם השחיטה שלא דחתה השחיטה את השבת ובבבלי אמרו דדחי' ר"י בק"ו דאם אחר שחיטה שרי ודאי יקודם שחיטה שרי דאם מכשירין ליכא שחיטה, עוד דחה ר"ע דשאני קודם שחיטה, ור"ע אסור דמי' פסול נמצא דוחה בלא שחיטה, וכן הא דפליג ר"ע גבי מילה דשמא יחלה התינוק ונדחית מילתו, עוד אמרו דדוקא קרבן עצמו ס"ל לר"ע דדחי שבת, אבל אי נפיל מזבח אף מתקנין אותו בשבת דמין מזבח ראוי לבנות מאתמול וימועדי' ל' גבי פסח ולא במזבח, וכדנח' ר"א ור"א בהזיזה של שביעי שנפל בער"פ שחל בשבת, **דר"ע** אסור דמי' הזייה ראויה מאתמול, [וכע"ז בגולדה לו יבולת בשבת, דמין יבולת ראויה לחותכה מאתמול].

פ"י הא"ב

צרכי מילה בשבת, מוהילה ומוציאם ונותנים עליה אספגלתי החבושת, וכמון לעכב את הדם, ואם לא שחק מע"ש לועס בשיניו ונותן, ואם לא טרף יין ושמן שהיו נותנים לרפואה, נותן זה לעצמו וזה לעצמו, ואם נתערבו מלמטן מע"ש, הסתפק ר' יוחנן האם יחזור ועירבן.

אין עושין חלוק ככתחילה שהיו נותנים כעין כיס דחוק על ראש הגיד עד הערתה וקושרים עם כרי שלא יחזור העור לכסות את הגיד, אבל כורך עליה סמרטוט, ואם לא התקין מע"ש כורך על אצבעו דרך מלבוש, דרך שינוי מחול, ומביא אפי' דרך חצר אחרת.

לר"ע דרשי' מ'המול ימול' אחת למילה ואחת לפריעה, עוד אמרו אחת למילה ואחת לציצית, המכביס, אבל לר' **שמעאל** דאיכא לשונות כפולים' ודברה תורה דכרכה פי' בשלשון בנ"א, כדכ' 'הלוח והלכת', ונכסרו ונכספת', גבי גבתי', י"ל דדריש ב' מילות מדכ' 'אז אמרה חתן דמים למולות', לשון ריבוי אחת למילה ואחת לפריעה אחת למילה ואחת לציצים.

רב דריש מ'המול ימול', **הנוגד מהול** צריך הטפת דם, וכן דרישאל **ערל לא ימול** ודרש שהמהול ימול, ואצ"ל דעכו"ם ערל אינו מל, ויש שאמרו דאין עכו"ם מל דכ' ואתה את בריתי תשמור', כל כיוצא בך.

ישראל מל את הכותי, וכותי הרוצה למול ישראל, י"א דאינו מל לפי שמכין לשם הר גריזים דמות יונה שמצאו בהר גריזים ועוברין לה, ונ"א כותי מל את ישראל כיון דמילה דבעי כוונה.

קן המשוך שנמשכה ערלתו וכיסתה את העטרה, לר' **יהודה** אין מלין אותו שלא יבוא ליריד סכנה שיבוא לידי כרות שפכה, ולר' יוסף מלין אותו, דהרבה משוכין היו בימי בן כוזיבא וכולן מ"מ וחיו והולידו בנים ונבנות, והמשוך והנוגד מהול ונ"ל שנתגייר מהול צריכים הטפת דם ברית.

רשב"א אמר דלא נח' ב"ש ובי"ה הנוגד מהול שהוא צריך להטיף דם ברית, מפני שהיא ערלה בכושה, אלא נח' על גר שנתגייר מהול דלכ"ש צריך להטיף ולב"ה אי"צ, ואמרו הדלכה כדברי התלמיד דהיינו ראב"ש, אבל לר"י לכ"ז אף בגולד מהול מוח'.

מילת נוגד מהול בשבת רב הורה דמלין אותו בשבת מדאמר רשב"א 'מפני שהיא ערלה בכושה' דמשמע שהיא ערלה, ור' אבנהו ס"ל דאין מלין כיון דאין מסיפין דם ברית אלא מספק, וכע"ז לא רצה המוהיל להטיף דם לבן ר' אדא בר אהבה ומת בנו כשמשמש בו אביו להטיף דם, שלא היה ב"ק ביה, י"א אמר דנעשה פצוע דכא, ונתענה עליו ומת, ור"א דנעשה כרות שפכה ונתענה עליו ומת.

פ"י הא"ג

מרחיצין את הקטן בחמין לפני המילה ולאחר המילה ומרחיצין היינו מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי כדי שיעשה בשינוי, ואף דרפואה בשבת אסור הכא התירו מפני הסכנה, **איכא דתני** מרחיצין את המילה ואף שעושה רפואה אבל אין מרחיצין לו גופו, **ואיכא דתני** מרחיצין את הקטן כל גופו וכן הלכה, וע"כ דמרחיצין לו גופו, דתני שמואל אין מונעין לא שמן וחמין מע"ג, מכה בשבת שאינו ניכר שעושה לרפואה, וכע"ז אמר ר' יוסה [דא"ל ר"ז שישנה -] מזלפין מים ע"ג מכה בשבת, ואי תני מרחיצין את המילה מאי נ"מ בין גדול לקטן.

הלכה כראב"ע דמרחיצין את הקטן אף ביום השלישי, אבל ת"ק ס"ל דמרחיצין אחר המילה רק ביום הראשון, ולא אח"כ, דכ' ויהי ביום השלישי וגו' כואבים' ולא כתיב בהיותו כואב, והיינו שישע שכל אפיהו כואבים ושרי אף לרחוץ לו גופו.

ציוו לילודות **דכל רפואות שעושין לחתנוק** בחול, ע"שו בשבת, ואפי' ביום השלישי שחל בשבת, ופי' שמואל מפני הסכנה אף מחממים לו מים בשבת, אבל במתני' משמע דרק מרחיצין בחמין שהוחמו מער"ש.

רפואה בשבת מחמם אדם אלונטית ונותן על מכתו בשבת דאף דרך בריאין כן, ולקחת עריבת חמין ולחת על מעין', **ואסור** דניכר טפי דהוי לרפואה, וי"א שמא ישפך עליו ונמצא רוחץ בשבת, ולרבי"ב אף עריבה שרי.

ספק בן ח' חודשים דהוי כאבן בעלמא דאסור לטלטלו כמבואר בבבלי אין מילתו דוחה שבת.

אנדרוניגוס, לת"ק אין מחללין עליו את השבת דכ' ו'כל ערל זכר' עד שיהא כולו זכר, ור' **יהודה** מתיר למולו בשבת, כיון דכ' גם 'זכר' וגם 'ערל' ומשמע אפי' מקצת ערל, **והא דאמר** ר' **יהודה** ד'אף הסומא' פטור מראייה, והיינו מלבד

ח"ש'י טומטום ואנדרוגינוס, ומשמע דאנדרוגינוס אינו כזכר, ו"ל דשאני התם דכ' 'כל זכור'.

פ"ח ה"ד

קַח הַיּו לְבַב תִּינוּקוֹת לְמוֹל, **בער"ש** ובשבת ושכח ומל את של ער"ש בשבת חייב כפי שיתבאר, ואף אליבא דר' יהושע דהלן, ואם היו לו ב' תינוקות **בשבת ואחר השבת ושכח ומל את של אחר** השבת בשבת **לר"א** חייב, **ולר' יהושע** פטור.

טועה בדבר מצוה בתינוקות ובפסחים, אמרו דתנא דמתני' כר"מ טעוה דבבר שבעייתו מצוה פטור דמשמע בספיא דדוקא שלא עשה מצוה אבל אם עשה מצוה היינו שהגיע זמנו למול פטור, והא דברישא לכו"ע חייב ל"ל כיון דאיידי שמל תחילה את של שבת בער"ש אין עליו כלום בשבת ולא היו טעוה עלה שוב בעלמא. **ודבר שאין בעשייתו מצוה מח' ר"א ור' יהושע**, אבל לר"ש דבר שבעשייתו מצוה מח', **ודבר שאין בעשייתו מצוה חייב עליה** ויתבאר לקמן בדעת ר' יוסי בטעוה דבבר מצוה.

לען בפ"ו דפסחים דזבחים ששחטו לשם פסח בשבת בער"פ שחל בשבת דתאם אינם ראיין ליקרב לפסח חייב, ואם ראיין לפסח ר"א מחייב וחסתא ור' פוטר דרביד מצוה בשחיטת הקרבן, [ואף נדנשת שלא לשמו, מ"מ לא נפסלו אלא דלא עלו לבעלים לשם חובה, ואף דלשם פסחים פסול, י"ל דר"י לשי' דכשרן, ותנן התם דאמר ר"א דאימורי ציבור דקרבנים בשבת, והשוטח קרבן ציבור בשבת חייב, ואיל' ר"י דשאני דבר שיש לו אכיל ש' ציבורא, וכל תנא ר"ש דס"ל דדוקא בסגור ופליג פסח פטר ר"י, אבל לר"מ אף בסגור הוא קרבן ציבור פטור, ואם דהוא ר"מ על ר"ש דבדר שיש לו קיצבה מ"א לא פטר ר"י אלא בשהיה שה תמים, ובן שנה, ושלמים, וראוי להשתנות לשם פסח, וש"מ דלא פטר ר"ש אלא בדבר שאין לו קיצבה לאפקוי השוחט לשם אימורי ציבור, **ודבר שזרכו להתחלף בפסח**, **ודבר שיש בעשייתו מצוה כדאמר ר"ש במח' בתינוקות הג"ל**.

הפי' דבדר שאין לו קיצבה, י"מ דלא נתנה תורה קיצבה כמה פסחים ידחת את השבת בכל שנה משא"כ קרבנות הציבור ולא היה לו טעוה, **ו"מ שאין אתה יכול לעמוד על מניין** ושפי' שר בו כדי לטעות, משא"כ קרבנות ציבור שיועד כמה הוקדשו, והוכיח ר' יוסי כמ"ד דלא נתנה תורה קיצבה מתינוקות דל"ש בהו אין אתה יכול לעמוד על מניין.

ר' חסדא אמר דילפי' מתינוקות לפסחים לדעת ר"ש אינו חייב אא"כ איכא ב' תינוקות דאי תינוק אחד אינו טועה אלא שוגג, דה"נ בפסחים היתה חבורה שעדיין לא שחטה.

הנה ר' ינאי אמר דעשרי דב' תינוקות בער"ש ובשבת איירי כשמל את של שבת בער"ש, ואמרו ר"י דאתי לתרץ ספיא ספיא לרישא דלא תקי מ"ט ר' יהושע פוטר בספיא וברישא לכו"ע חייב, וכיון דמל בער"ש אינו טועה אלא שוגג, **אבל אם מל בשחרית** בשבת את של שבת, **אליבא דר' ינאי, ולר"ז פטור** דאף כבה"ג היו טועה, **ולר' באַ אף כבה"ג** ל"ל לר' ינאי **חדייב ר' יהושע**, והוא דלא ת"ר ר' ינאי איירי כשמל בשחרית דאתי לומר מ"מ תחילין ליקמן ויתבאר עוד בחסותי רישא לסיפא, **וצ"ל דר' ינאי אליבא דר"ז פליג על ר' חסדא** הג"ל וס"ל דאף אין חבורה שלא הקריבה פסחה, מ"מ כיון הדקריבו היום היו טועה ואי"ל דלא נח, ור"ז איירי אליבא דר"מ, ור' חסדא אליבא דר"ש, כיון דאף לר"מ אליבא דר"ח הוא שיויר של חבורה חסדה, דהלא לא נח' אלא בספיא, אבל לא נח' האם בעי שיוור.

קט מצונו סתמא דגמי דפליגא על ר' חסדא וס"ל דר' יהושע היה פוטר אפי' ליכא חבורה אחרת ולפי"ז אמרו דילה"ס **האם הני תינוקות דמתני' הוו דבר שאין לו קיצבה**, וא"כ אפי' אין לו תינוק אחר למוול הוי טועה, ואם הוו כדבר שיש לו קיצבה בעי דייהא לו עוד תינוק למוול, **והוכיחו** דהוי קדבר שיש לו קיצבה, מ"מ ינאי דתי' לרישא וסיפא מ"ט ר' יהושע לא פליג ברישא דאיירי ברישא שמל את של שבת בער"ש דודאי הוי כדבר שיש לו קיצבה ולא פטר ר' יהושע בתינוק אחד.

יש שת' לקו' מרישא לסיפא, דאה"נ ונח' ר"א ור"י ברישא בהיה לו אחד בעי"ש וא' בשבת, אבל בספיא א' בשבת וא' אחר השבת לכו"ע חייב.

דעת ר' יוסי בטועה בדבר מצוה, לר' יוסי אפי' בעשייתו מצוה, והואיל וטועה בו לשם מצוה פטור, כדאמר ר' יוסי דחזור אפי' על ציצין שאין מעכבין את המילה [אבל לרבנן חוזר רק על המעכבין], וכדאמר ר' יוסי דהיוצא בלולב ביו"ט שחל בשבת פטור אף דכבר יצא

ד"ח משעה שהגביה ומשום דכך היה מנהג אנשי ירושלים, ומהא דלמ"ז **יוחנן על ציצין** שהה היודור מצוה, ה"נ היוצא בסכין של מילה והיוצא במצוה פטור.

פ"ח ה"ה

קטן נימול לח' ימים, ט', י, יא', יב', לא פחות ולא יותר, לשמונה כדרכו, **לתשעה כשנוול** בין השמשות דמונה ח' מיום המחרת ונמצא נמול לט', **לעשרה ביהש"מ של ער"ש, לאחד עשר יו"ט** אחר השבת דאינו נימול עד שני בשבת, **לשנים עשר ב' יו"ט** של ר"ה לאחר השבת.

יש קטן שמלין אותו בן יומו, כשילדתו אמו ואח"כ נתיגיירה דמלין אותו משום גירות, [אבל נתיגיירה ואח"כ ילדתו נימול לשמונה דהוי כשראל גמור].

הא דאין מלין בביהש"מ את הנוול בביהש"מ ונמצא נמול לשמונה, ואף דאין מלין בלילה, שמא ס"ל לירו' דאפשר למול בספק ז', ומ"מ י"ל כיון דר"א לכוין זה בזה דשמא יקדים ויהא ביום לול, וכמ"ד בדיהש"מ הוא כהרף עין, ברש מס' ברכות, [וכדאמר ר' חגי ליעקב איש שכן בנוריא דרשניהם לא יכחילים לעבור בשער אחד].

החולה אין מלין אותו עד שיבריא, ואמר שמואל דבאחותו חמה נמול לל' יום מיום שיבריא, אבל אי"ל דמשיבריא מלין אותו מיד, ובאותם ל' יום אין מאכילין אותו חלב תרומה ולא סכין שמן תרומה, דהוי כערל שמתו אחזיו מחמת מילה.

ממתי נחשב ערל אין נחשב ערל אלא מיום השמיני, וליל השמיני כימומו דהוי כנכנס לדיר להתעשר ואף דלילה לאו זמן הקרבת מ"מ הואיל ומחר ראוי מעתה נאסר, ונ"מ דאין מאכילין אותו חלב תרומה ולא סכין שמן תרומה, וכדתנן דכל שבעת הימים מלבד ליל שמיני ואילן מותר להאכילו חלב תרומה ולסוכו שמן תרומה.

פ"ח ה"ו

ק' ציצין מעכבין את המילה היינו בשר החופה את רוב ה**עטרה** המפקת את הגיד וממנה משפיע יורד לראשו, ואם חופה רובו אותו שיפוע יהוי אלו מעכבין את המילה, ואינו אוכל בתרומה, ופי' דהיינו אפי' רוב גובהה של עטרה ולא בעי רוב היקפה במקום אחד.

תינוק בעל בשר ונראה בשר מערלתו למעלה וכאילו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד, מתקנו מפני מראית העין, ואמרו בדודקין אותו בשעה שמתקשה דמתוך הקישוי מתפסס בשרו.

מל ולא פרע כאילו לא מל והוי ערל לכל דבריו, ומל בשבת ולא פרע ענוש כרת, ואמרו דה"מ אם א"א למרק לעשות עוד פריעה בשבת דנמצא מל שלא לצורך, אבל אם אפשר למרק ממרק אחר ואינו חושש והראשון פטור, [א.ה. לכאו קמ"ל דשני יכול למרק, ועני' שו"ע רס"ד י', דאין שנים מוהלים, ואי נמצא דהתי' כלפי הארשון צ"ע דאם אפשר למרק אף הארשון יכול].

על אלו ציצין חוזר, דכשפוסק במילה חוזר אף על ציצין שאין מעכבין את המילה, אבל לאחר המילה י"א דאינו חוזר, ואמר ר' יוחנן דלר' יוסי חוזר אף על ציצין שאין מעכבין את המילה אף לאחר שפירש הממילה כדאמר ר' יוסי דהמוציא לולב ביו"ט הארשון של חג לרה"ח פטור, ופי' משום שהיה טרוד במצוה והטועה בדבר מצוה פטור, וס"ל וכיון דאמר ר' יוחנן דלר' יוסי חוזר אף על ציצין שאין מעכבין אף סכין של מילה וכן מצוה שהוציא לרה"ח פטור.

תולין

פ"ח ה"א

משמרת לסנן בה שמרי היין, ועשויה כמין שק ומכניס תוך שלו כללי ופי' השק מוחת על הכלי, **לר"א** תולין אותה ביו"ט, ונותנין לתוליה **בשבת** וס"ל אין דרך ברירה בכך, אבל בשבת אין לתלותה דהוי כאהל, **ולחכמים אין** נותנים לתוליה בשבת אלא ביו"ט דציור' אוכ"ז הותר ביו"ט, ומתני' כחכמים דר"ג בפ"ק דביצה דשרי להו אליבא דב"ה ברירה ביו"ט.

אהל עראי, הנה ר"א וחכמים נהג' בפקק החלון לעלל פי"ז לא נח' באהל עראי מתחילה דאסור לעשותו, אלא נח' במוסיף ע"ל אהל עראי דלר"א אין מוסיפים ביו"ט ואי"צ לומר בשבת, ולחכמים מוסיפים בשבת ואצ"ל ביו"ט, והיינו כג' החוספמא, והנה לפשטות הסוג' לעלל פי"ז אף לרבנן בעי קשור ולפי"ז צ"ל כג' הגמ' אבל בהיפוך ר"א וחכמים, והיינו דחכמים התירו כ' ציור' אוכ"ז אהל אפי' ביו"ט, אמנם בסוכה שמעם ולא בעו

חכמים קשור אהל בנרג, ולפי"ז הא דנח' במשמרת אף דהוי תוספת אלה עראי כיון דאינו פרום אלא מלמעלה, וכג"ג ס"ל לחכמים דשרי, ומ"ט אסור במתני' תלכות ביו"ט [וס"ל לגמ' דהיכא דאינו עושה גג להגן אי"ז חשיב אהל בעושה הגג בדרין], ור"ל דאיירי במשמרת חדשה שמכשירה לכלי ואיכא משום תיקון מנא, ואילה"ק דמחלפא שטיחיה דר"א דאי נימא דר"א שרי תלכות על חדשה איכא תרת' משום תוספת ומשום תיקון מנא, ומ"ט בפקק החלון דאיכא חדא רק משום תוספת אהל ומ"מ אסור ר"א, כיון דל"ל דר"א אתיא כר' יהודה דאף מכשירי אוכ"ז התירו ובעלמא ס"ל לדר"א דאסור להוסיף על אהל עראי.

ר' בא אמר כדברי המתיר ובלבד מלמעלן דשרי להוסיף דוקא מלמעלה, אין דוקא מלמעלה למטה פי' דיניה קודם את המשמרת ואח"כ יתן חקלא כדאמרו בהבונה דבנין לשעה מלמעלה למטה שרי, וכדהוה בימי ר' יהודה בר פזי שהיה אהל פרום ד' אמות מאתמול והוסיפו לפרוס הכל ולפי' בתרא הג"ל י"ל דהוי פרוסין מלמעלה ע"ג יתדות וששללו למטה, וסברו דר"י בן פזי ס"ל הכי, אבל מצאו דס"ל אף היתר אא"כ היה פרוס רובו.

הנוטע אהליו בשבת שמונחים ע"ג יתדות ונוטען י"א דחייב משום בונה, ור"א דאינו אלא כפורס ומקפל אין כאן משום בונה.

פרוכת שעל ארון הקודש מותר למותחה כיון דהיא פרסה מער"ש נעשה כפוחת ונועל בשבת.

המשמר חייב משום בורר, ור"ז הק' דלכאו' מסתבר דחייב משום מרקד וג"מ להתראה, דהוי כמרקד שהקמח למעלה וסולת למטה ה"נ יין לומר ושמרים למעלה, אבל מ"מ שמע' דחייב משום בורר כיון דנותנין לתוליה ביו"ט דהוי כבורר שהותר כדרכו בחיקו ובתמחוי, **ולחכמים אין** מרקדיין בתחילה ביו"ט, ואף אין שוניין להרקיד ביו"ט אלא רק נותן לאחורי הנפה כשנפל בה ביו"ט צרור וכדו', **לתני ר' יהודה מכשירי אוכל נפש** והתרו ביו"ט כמתקן את השפוד לצלות בן, ולר"י כ"ש שהתירו הרקדה, וחכמיה דאסרו מקרא קצירה וטחינה והרקדה משום דאפשר לעשות מעיי"ז לימים מרובים, אבל לר"י אפי' אפשר קודם יו"ט שוי ביו"ט אי הוי מכשירי אורג', ואכתי נלה"ס לרבנן **האם התירו לשנות הרקדה לאחורי הנפה** אף דאפשר לעשות מעיי"ט, א"נ מרקדיין בשניני אף דאפשר לעשות מעיי"ט, והסתפקו האם מותר לשנות כיון דאין כ"כ צורך בכך.

פ"ח ה"ב

כ"א נותנים מים ע"ג שמרים שנתנן במשמרת מער"ש בשביל שיהיו השמרים צלולים ויזובו המים עם היין שבשמרים, **ומסניין את היין** מהקסמין שבו בסודרין ואיירי כשראי קצת לשנות בדוחק, דאי אינו ראוי לכל הוי בורר, ובלבד שלא יעשה ע"ג הסודר כמין תיקו, וילה"ה האם מותר לכפות הסודר על"ג כלי דנמצא כשפושן היין נעשה כמין תיקו, עוד אמרו דמסנני ככפיהה במצבת כפית נגרים, והיינו כשטטה על צידה, אבל לא יעשה כדרך שפושיה בחול.

נותנין את הביצה במסנתת של חרדל והיינו דמפרידין את החלמון מהחלבון, ושרי משום דאי"ז בורר דאי"צ לחלמון לאכילה אלא ליפות את המאכל ולא חשיב בורר, ומ"מ לא שרי אלא בשנינו ע"י מסנתת של חרדל.

גוש של חרדל, י"א דממעך ביד ולא בכלי דבעי שינוי, **ולר' ינאי** בכלי אבל לא ביד, ואל"ר' יוחנן דאפי' לכלבים אין עושין ביד וודאי דביד הוי שינוי, **וי"א** בין ביד בין בכלי.

עושין **יינומלין** בשבת מין משקה שמעורב בו יין דבש ופלפלין, ולר' יהודה בשבת יעשה רק בכוס שרוצה לשנות בה, וביו"ט הקילו אף בלגין, ובמועד בחבתי, ולר' צדוק הכל לפי האורחין.

פ"ח ה"ג

חלתית אין שורין אותה בפושרין ושותין את המים לרפואה משום עובדין דחול, אבל אין כאן משום רפואה משום דהוא מאכל מקצת בריאים, אבל **נותנים אותה לתוך החומץ** ומטביל בו פתו, ופי' דהיינו שנותן לפניהו ומטביל בו פתו אבל לא לשרות.

לר' הונא ה"מ דאין שורין לתוך פושרין דהוי דרין חול, אבל שורין בצונן מותר, **ולר' בשב"ב ינאי** אף לא לצונן, והא דתנן אין שורין בפושרין יחידאה היא כר' יוסי וקא"ל קי"ל הכי.

מותר לשנות מי חלתית בשבת ואין לחוש לרפואה דהוא מאכל מקצת בריאים, עוד אמרו דחלתית מאכל בריאים, ו

והאכול משקל זוזא מסתכן ועורו מתקלף מחמת חום הגוף, ור' בא אכל כן ופרש לנהר להצטנן.

כרשינא אין שוררין אותן במים כדי שתחוף הפסולת למעלה משום בורר, ולא שפיין אותן להסיר הקליפה משום דש, אבל נותן הוא לתוך הקערה או לכלכלה אף דפעמים הפסולת נופל דרך הנקבים ונמצא מתברר מאיליו.

תבן אין כוברין אותו ולא יתן במקום גבוה בשביל שירד המוץ משום מרקד, אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס ופעמים המוץ נופל מאיליו.

פ"כ ה"ד

טלטול מאכל בהמה, **לר' יוסי** גורפין מלפני הפטם שור שמפטמין אותו ומסלקין לצדדין לפי שעדיין הוא ראוי לשור הריעי' שרועה ואינו מעונג כשור הפטם, ואינו מקפיד על מאכלו, ו**חכמים** אוסרים.

נוטלין מלפני זוויתו ונותנים לפני בהמה אחרת, ודוקא מין במינו, ולא שפיין אותו וה"מ כשנוטל לראוי לו כגון דנוטל מלפני חמור לפרה שהחמור אינו מטיל יררין באוכל, אבל לא מפרה לחמור, וכן תני דנוטל מבהמה שפיה רע לבמהה שפיה יפה ופיה רע היינו חמור שאוכל אף קוצאים וברקנים, ואינו מטיל יררין.

פ"כ ה"ה

הקש שע"ג המיטה דסתמא עומד להסקה לא יענענוו בידו דהוי מוקצה, אבל מנענענו בגופו בכתפיי כשבא לשכב וטלטול מן הצד הוא דלא שמה לטטול, אבל לא יענענוו באצילי ידיו [וא"י ינאו למסתפק בד"ז] שיקרה ראשו ותקפה פרוטנו ושפכו צונינ' על ראשו ויפול ביתו של המנענע דרך אצילי ידיו], ואמרו דה"מ כשלא ישן עליו מאתמול, אבל **אם ישן עליו מאתמול** הוי כגופה של מיטה ומותר בטלטול, וכע"ז **ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו כר או סדן** דגלי דעתיה דאקצייה לשיכיה ותורת כלי עליו, מנענעו בידו, והו"מ.
לאעני הרגיל לישן כך אבל עשיר שאינו רגיל הוי מוקצה.

קיב מכבש ב' לוחות ארוכים וכבדים שסודרין בגדים על התחתון ומורידין העליון עליו וכובשים את הבגדים ע"י יתרות, ומעלה ומוריד כפי רצונו וכובש ביתד שלא יעלה, ואם הוא **של בעלי בתים מתירים** דהוי צורך שבת אבל לא כובשין דעשו למכבש כחותמות שבקרקע דהנה אף **לחכמים** דנח' על ר"מ ס"ל דאין לפחות את הבית להוציא פירות [אבל לר"מ פוחתין], מ"מ ס"ל דביט"ל חותמות שבקרקע מופתעין, ומתיר את הקשר ומפקיעין את החבל לסתור עבותו, ומתירין וחותכין את החבל, אבל בשבת מפקקינן ומתירין אבל לא מפקיעין ולא מחתקין, [אבל בכללם שרי בשבת ואצ"ל ביו"ט], וכן ש"מ דמכבש היה קרקע, כיון דאין סתירה בכלים וע"כ צ"ל הדואו בקרקע מדנאטר משום סותר דהוי סיפא **מכבש של כובסין** לא יגע בו שעשוי לתקן הבגדים ותוחבו בחזקה ומיהדק, והתרה שלו ידמי לסתירה, וכיון דאסור להתי' לא יגע בו, ואפי' לצורך גופו אסור דהוי מוקצה מחמת חסרון כיוס, ולר' יהודה אם היה מותר מער"ש מתיר כליו ושומטן.

נוטל

פ"כ א"א

טלטול אגב דבר אחר, נוטל אדם בחצר את בנו והאבן בידו ול"א דמטלטל לאבן, וכן כלכלה והאבן בתוכה ול"א הדכלכלה בסיס לדבר האסור, כיון דאבן לא חשיב לגבי תינוק וכלכלה, אבל לתני דסיס רבי איירי בכלכלה שאולכין ואבן בתוכה דהוי בסיס לדבר האסור והומתר, ואבן ב"ד תינוק דשרי כיון דהוי קמיעע מומחה.

תרומה טמאה מטלטלין אותה אגב הטהורה ואגב החולין אבל לבדה אין מטלטלין דהוי מוקצה.

לר' יהודה **מעלין את המדומע** בא' ומאה ואף דאסורה באכילה לזרים עד שיעלה את התרומה, מ"מ ס"ל לר"י דשרי להעלות משום דס"ל כ"רא דאמרי' סאה שנפלה היא סאה שעלתה, והוי כאילו היא ניכרת ולכן לא הוי תיזקן.

פ"כ ה"ב

ניעור מוקצה מע"ג בסיס, אבן שע"פ החבית ששכחה שם מטה את החבית על צידה ונופלת, וכן מעות שעל הכר, אבל חבית פי החבית מגביהה ומטה על צידה ובאופן שנתנו את האבן מתחילה, איכא מי' לעיל פ"ג ה"ו, דאף שהוסרה האבן אכתי החבית אסורה בטלטול משום בסיס.

כר שיש עליו לשלשת דבר טיזוף כגון רוק או רעי, מקנחה בסמרטוט אבל לא יתן מים דסתם בגד שרייתו זהו כיבוס, ואם היתה של עור אף ונותנין עליה מים עד שתכלה.

פ"כ א"ה

עצמות וקליפין שע"ג השולחן, **לבר"ה** מעבירין ביד משום שראויין למאכל בהמה ול"ל מוקצה כר"ש, **וב"ש** אית להו מוקצה כר' יהודה ומסלק הטבלה כולה ונוערה.

מעבירין מעל השולחן **פירורים** אפי' פחות מדוכית, וכן לר"ש **מעבירין שרביטין של אפונים** ושל **עדשים מפני שהם מאכל בהמה** וכר"ש דלית ליה מוקצה.

ספוג אם יש לו עור בית אחיזה מקנחין בו, ואם לאו אין מקנחין דנסחט בין האצבעות, ואמרו חכמים דכשהוא יבש מטלטלין אותו אפי' כשאיף לו בית אחיזה ואף שאין מקבל **טומאה** ולא תורת כלי עליו, מ"מ לענין שבת הוי תורת כלי עליו.

חבית

פ"כ ה"א

חבית שנשברה מצילין ממנה מזון ג' סעודות אבל יותר אסור דמתוך שבהול על ממנו יבוא לתקן, [וע"י תפא"י דאחרים שאינם בהולים יכולים ליקח טפי מג"ס], ובלבד שלא יניח **ספוג** במקום היין ותן בכלי אחר, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם.

סוחט בשבת חיבי משום מפרק דהוי כדש, ואין סוחטין את הפירות להוציא מתן משקינן ואם יצאו מעצמן אסורים משום גזירה שמאי יסחוט לכתחילה, **ולר' יהודה** פירות שעמדו לאוכלין היוצא מהן מותר דלא יניח' במה שזבו וליכא לגזור שמא יסחוט, ואם למשקין היוצא מהן אסור.
חלות דבש שריסקן מער"ש ויצא הדבש מעצמו, **לת"ק** אסור אטו שאין מרוסקין, **ור"א** מתיר כיון דכשהו מרוסקין זב הדבש מעצמו ואין הדרך לסוחטן.

פ"כ ה"ב

בישול אחר בישול, כל שנתבשל מער"ש שורין אותו בחמין משום שאין בישול אחר בישול, וכל שלא נתבשל מער"ש מדיחין אותו בחמין פי' מערין מכלי שני, **מלבד אלו שהדחתן היא גמר מלאכתן** דמבטשלין בהדחה מעוטת, והדחתן היא בישולם כמליח הישן, ודגים מלוחים קטנים, וקוליים דאיאפכנין.

פ"כ ה"ג

מקלקל, שובר אדם חבית לאכול ממנה גרגורות הדתייו מקלקל במקום צורך אכילה, ובלבד שלא יתכוון לעשותה כלי ע"י שעושה פתח נאה.

נקב גומפת החבית, **לר' יהודה** אין עושין נקב אלא נוטל את כדא דהיי ינקב עביד פתח, **ור' יוסי** מתיר דאין דרך פתח חבית בנק, אבל אף לר"י אף יקוב מצזיה ולא יתן עליה שעוה שהדרך ליתן ואח"כ מנקבים, מפני שהוא ממרה, וריב"ז אמר בערב שם סקום, דחושש עליו מחטאת.

פ"כ ה"ד

נותנים תבשיל לבור שיהא **שומר** שלא ירחיץ מחמת החום, ולח"ל לאשוויי גומות בקרקע הבור שתהא שוה להושיב שם הקדרה.

הטמנה במים, ונותנים מים היפים ברעים השרוחים בשביל שיצטנו ונקט לה אגב הסיפא, דטומנין את הצונין בחמין בשביל שייחמו מהחמה ולח"ל דיבוא להטמין ברמץ.

מי שנשרו כליו בדרך מהלך בהם ואינו חושש שיחשדוהו שכייסו, וכשמגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה לייבשן אבל לא כנגד העם שיחשדוהו שכבסן, והך מתני' דלא כרב דאמר דבר האסור מפני מראית העין אפי' בחזרי חדרים אסור.

פ"כ ה"ה

שמא יסחוט בלונטית, הרוחץ במי מערה או מי טבריה ומתני' לאחר שהתירו הוציב, ונסתפג אפי' בעשר לונטיות אף דלא נפיש מים כל אחת מ"מ לא יביאם בידו שמאי יסחוט, אבל עשרה בנ"א שהסתפגו בלונטית אחת מביאים אותן בידן דרבים מדכרי אהדי.

פ"כ ה"ו

סכין בשמן **וממשמשין בבני מעיים** בנחת, אבל לא מתעמלין לשפשף בכח, ולא מתגרדים במגדרת דהוי דרך חול.

אין יורדים **לפילומא** שם נהר שקרקעיתו טיט המחליק, והרוחץ שם נופל ובגדיו נישורים במים, ואין **עושין אפיקטפיזין** משקה המביא לקהא ועושה כן לרפואה, ואין **מעבדין את הקטן** לתקנו דמיחיו כבונה, ולא **מחזירין את השבר** של עצם שנשברה.

מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בציונן דע"י שנותן הרבה מים ניכר שהוא לרפואה, אבל רוחץ כדרכו ואם נתרפא יתרפא.

שואל

פ"כ ה"א

קינג **שאלה והלואה בשבת**, שאילה מותרת בשבת, אבל לשון הלואה אסור הלואה לזמן מרובה משמע, וקיי"ל סתם הלואה ל' יום, ולכן חייש' שכתוב על פנקסו כדי שלא ישכח הלוואה, ואם אינו מאמינו מניח טליתו אצלו למשכון, ועושה עמו חשבון אחר השבת, וכן עושה כשבא ליקח טלה בער"פ שחל בשבת.

פ"כ ה"ב

מונה את אורחיו ופרפרותיו מיני מעדנים ביום אבל לא מהכתב שכתב בער"ש כן כן אורחים וכי דחייש' שמא ימחוק.

גורל בשבת, מפסי אדם עם בניו ובני ביתו על השולחן למי יגיע כל מנה, אבל עם חבריו המקפידין אסור דהוי כמקח וממכר, ולא יחשב מנה גדולה כנגד קטנה משום קוביא דדמי למשחק בקוביא, אבל מטילין חלשין גורלות על הקדשים בייט"ט לחלק לכהנים, והיינו בקדשים שנשחטו היום דחביבה מצוה בשעתה והתירו כדי שלא יריבו, אבל לא על המנות של קדשים של אתמול דהר"מ מאתמול, א"ש על חולין והיינו עם אחר וכנ"ל.

פ"כ ה"ג

ממצוא חפצין ודבר דבר, לא ישכור פועלים בשבת משום ממצוא חפצן, ולא יאמר אדם לחברו לשכור לו פועלים.

אין מחשיכין על התחום לשכור פועלים להביא פירות כיון דכל שאסור לעשות בשבת אין מחשיכין עליו, אבל מחשיך לשמור כיון דשרשימה מותרת ומביא פירות בידו דעיקר מחשבתו היתה לשמירה.

לאבא שאול כל שהוא זכאי באמירתו רשאי להחשיך עליו וכגון לדבר מצוה ודכולתו במתני', אבל **לחצ"א** אף לדבר מצוה אין מחשיכין עליו.

פ"כ ה"ד

מחשיכין על התחום לצרכי מצוה, לפסק לעיין ולדאוג, על עסקי כלה ומת, להביא ארון ותכריכין.

גוי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל אא"כ הביא ממקום קרוב בתוך התחום.

עכו"ם שעשו לעכו"ם ארון וחפרו לו קבר, יקבר בו ישראל, אבל עכו"ם שעשו בשביל לא יקבר בו עולמית.

פ"כ ה"ה

צרכי המת בשבת, עושין כל צרכי המת והיינו סכין מדיחין ובלבד שלא יזוז בו אבר דמוקצה מותר בנגיעה ואסור בטלטול, שומטין את הכר מתחתיו כדי להטילו על החול אבל לא יטלטל בידו, והטעם דמטילין על החול בשביל שימתין שאל סריח ומשמת חום הסדינין, והכא משמע דחול מצנן, ואף לדלעי בפרק במה טומנין תנן שאין טומנין בחול, י"ל כדתי' התם דחול שומר על החום ועל הקור.

קושרין את הלחי שלא יוסיף הפה להיפתח, אבל אין מעלין את הלחי משום דאסור בטלטול, וכן קורה שנשברה סומכין או בספסל או בארכותו המיטה רק כדרי שום תוסף, אבל לא שתעלה דהוי בונה.

אין **מעצמין את המת** בין בחול ובין בשבת בזמן יציאת נשמה וכל העושה כן הרי"ז שופך דמים דבדבר מעוט מקרב מיתתו, ובשבת אין מעצמין אף לאחור שמת.

מי שהחשיך

פ"כ ד"א

מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לכנרי ואף דאמירה לעכו"ם שבות, הכא התירו דאל"ה יבוא לטלטל ד' אמות כרה"ה, ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור עד חצר הראשונה שהיא מקום המשחמך, ודוקא כשמניח על החמור ונטול מהחמור אהך הליתכו, דאל"ה הוי מחמר, וכשפורק את המשא, נוטל בידו רק דברים הנטלנין בשבת שאינם מוקצה, אבל שאינם נטלין מתיר את החבילים והשקמים נופליים.

פ"כ ה"ב

אשוויי מאכל בהמה, מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה דכל זמן שחן קשורים ל"ה אוכל, אבל אין מפורין כדלהלן, מפספסין מפורין את הכיפין דבלא"ה לא חזיא ליה, אבל לא את הזירין היינו פקיעי עמיר שנקשרו ב' קשרים, וקאמר דאף שהם קשורים מ"מ אין ציזור פקיעי עמיר אלא לתענוג אין מפורין אותן.

אין מרסקין שחת וחרובין לפני בהמה דקה וגסה משום טירחא, ור' יהודה מתיר בחרובין לדקה לפי ששיניה דקין.

ג'מל אין

גַּמְל אין אובסין אותו להאכילו בע"כ, ואין דורסין את המאכל בגרונו, אבל מלעיטין אותו שתוחב המאכל במקום שיוכל להחזיר ובאה אי"ז דרך חול ל"ח שיבוא לטוןן קטניות, עגלגים אין ממרין מפטמין, אבל מלעיטין, וכן מלעיטין את ה**תרנגולים**.

נותנים מים על **מורסן** שיהא לה נח לאוכל, אבל לא גובלין לשין ותוקנים אוכל הוא.

אין ונתנים **מים לפני דבורים** ויניי **שורבן** דכיון שאין מוזנותיהן על עיני הוי שירחא שלא לצורך, ובפקי האורג מבואר משום דאין עושין תקנה לרבר שאינו מן המוכן, אבל נותנים לפני אווזין ותרנגולים, ולפני יוני היירודוסיות הגדלים בבתים.

כ"כ ה"ד

מחתכין את הדלועין לפני הבהמה, **לת"ק** אף מחתכין את הנבלה שתנובלה היום **לפני הכלבים** ואף דבבין השמשות היתה ראויה לאדם ס"ל דמוכן לאדם מוכן לבהמה, אבל **לר' יהודה** אין מחתכין נבילה שתנובלה היום משום שאינו מן המוכן דס"ל מוכן לאדם אינו מוכן לבהמה.

פ"כ ה"ה

הפרת שאילת נדרים בשבת, **הפרת נדרים** בעל לאשתו ואב לבתו מותרת בשבת אף שלא לצורך השבת, כיון דאנו יכול להפר אלא ביום שמעו, אבל **שאילת נדרים** אצל חכם נשאלין רק לצורך השבת כגון נדר שלא יאכל היום.

פוקקין את המאור שנכנס בחלון וזכרנו לעיל פי"ז.

מידה בשבת, מוודיין את המטלית לידע אם נטמא [דאם אין ג'ג"ג אינו מ"טן], ואת המקרה לידע אם יש בו אמה על אמה ברום א"א אמות, ואף דשאר מידה אסורה בשבת מ"מ לצורך מצוה התירו.

מעשה בימי אביו של ר' צדוק ואבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור בטפיחין פן של חרס, וקושרו את המקידה כלי חרס בגמי לידע אם יש בחבית פותח טפח שהיה בימיהם שבייל קטן בבתיים שלא היה מקורה ויחשה מנוחת על גבו גינות, ויהי חילונת פתוחות מבתיים לבלתי, וכיון שחשש שאלמאת מן פקקו בטפיח של חרס שאינו מ"קט מגבו וחוץ בפני הטומאה, וכשרצו לפתוחו מדדו אם יש בסדק של הטפיח פותח טפח המאוויל על הטומאה ע"י מקידה שקשרה בגמי, ולמדנו מדבריהן שפוקקין ול"ח ל"א לעיל פי"ז, ומוודיין לצורך מצוה, וקושרין קשר שאינו של קיימא.

מסכת עירובין

פ"א ה"א

א **מבוי** פי' מבוי המוקף ג' מחיצות דמז"ח רה"י גמורה היא אלא דרבנן שזיהוה כרכמלית ואסור לטלטל שם אכל תיקון קורה או לחי, שמא יטלטל משם להר"י, וי"מ דמה"ת נמי הוי כרכמלית והזיקק לתוכו פטור ושרו רבנן לטלטל בתוכו ע"י תיקון קורה או לחי, ואם הניח את הקורה **למעלה מעשרים אמה**, **לת"ק** מיעט שיפיל הקורה לתוך שערים או יגביה להקיק, **ולר' יהודה** אין צריך למעט, יש **שאמרו דלת"ק** לפי מפתח ההיכל כ' אמה, ולר"י לפי מפתח האולם שהיה גבוה מ' אמה [ורוחב כ' אמה] ומבואר בבבלי דנח' האם ההיכל והאולם הם אותה קדושה ופתח האל מועד קאי על שניהם או לאו, אבל הק' דא"כ אין הכשר לר"י אלא עד מ' אמה וכמה ההיכל כ' אמה, ואילו בדעת ר' יהודה תני ר"ח אפי' ל' אמה כשר' **לפני תני** בר קפירא אפי' ק"א אמה, לכך **יש שפי' דנח'** ת"ק ור"י לשי' דר"י מיקל בדין פי תקרה כלפי האם מותר לטלטל תחת גשרים המפולשין לר"י מטלטלין משום פי תקרה ירד וסותם ולחכמים אין מטלטלין לר"י פי תקרה בבב"ז שאין מחיצות הקורה נעשות להיכר [במבוי אין שיש לו מחיצות מ"מ הקורה רחבה רק טפח, ור' יהודה מיקל דאפי' בקורה טפח אמרי' פי תקרה וכו'], ולאוי היה מקום לומר דהירוי ס"ל דלר"י אין ב' מחיצות כשרות אא"כ פי קורה ומשום פי תקרה ופולגי על הבבלי דס"ל דב' מחיצות כשרות לבד, וככ' באר"ש, אבל בשבת מבואר דמיציל ס"ת למבוי המפולש כר' יהודה אפי' דאין שם קורה.

מז"ח ת"ק ור' יהודה במבוי פתוחה **לר"י** בסוכה דרבננה למעלה מכ' אמה לת"ק סתילה ולר"י כשרה דרבננה היכר שישבם בסוכה כד' למען ידעו' וכן במבוי בעי היכר, ולר"י לא בעי היכר, אבל אין לדמות שאר הלכותיה ול"ז כיון דמצניו **חילוקים בין מבוי לסוכה** כדזקורנן פי' הביא ד' קורות וסיכך ע"ג כשר בסוכה דאמר' גוד אסיק למחיצות [גובה י"טן], ופסול במבוי, [אנמן קורה המנוחת פחות מגו"ט למבוי כשר משום לבד, וכן קורה ד"ט כשרה פחות משום פי תקרה ירד וסותם], דפנות ושלישית אפי' טפח פי' ב"ד הדפנות מוכרות זו אל זו

כמין גאם כשרות בסוכה, ופסולות במבוי, וכן ב' דפנות של ד"ט ושלישית טפח וכ"א מרוחקת ג"ט מכתרתה כשר בסוכה ופסול ובלשית דאין מבוי כשר עד שיהא מנופף מד' רוחות ג' דפנות ולחי או קורה, וכן פתח **רחב י' אמות** בסוכה כשר, ובמבוי פסול, **הדלה את הגפן וכו'** בסוכה פסול משום מחובר ובמבוי כשר ולא חייש' לפתח שאינו ישר, וה"מ במבוי פחות מבית סאתיים, אבל ביהוק מבי"ט נעשה נמחיצה שהוקפה לזרעים דקרפיה מותרת אין מטלטלין אלא ד' אמות כדין כרמלית אא"כ הוקף מחתילה לשם דירה, ומבוי שהוא יתר מעל ב"ס ויש לו ג' מחיצות שהוקפו לדירה צריך קורה, אבל אם עלתה מאליה וכשר לטלטלה בו, וכן **חתה מרובה מצלתה** פסולה בסוכה וכשרתה במבוי, **סוכה מקורה פסולה**, מבוי מקורה כשר משום פי תקרה, ואפי' נתן אמלתרה קורה שיש בה ד"ט מתרת את המבוי מדין פי תקרה.

ב **בעירובין הלכה כדברי המיקל**, הנה כהנא אמר דאין הלכה כר' יהודה בקורה גבוהה למעלה מכ' אמה, והאז דס"ד דהלכה כר' יהודה אף דר"י וחכמים הלכה כרביים, כיון דאמר ריב"ל דהלכה כדברי המיקל בעירובין ול"ט ריבידי כנגד ריב"ל, אלא אף ריבידי כנגד רביס דאמרנו ב"ש ריבידי דהלכה כר"י בן נורי דהישן בדרך וחשכה עליו השבת יש לו אלפים אמה לכל רוח ואף שלא נתכיון לקנות שביתה, וחכמים נח' עליו, והא דלא אמר הלכה כר"י המיקל משום דס"ל לכהנא כשמואל דהלכה כדברי המיקל דזקא בעירובין אבל לא במחיצות, ולכן אין הלכה כר' יהודה בגשרים המפולשין ת"ל, וכן אין הלכה בקורה למעלה מכ' אמה.

האם ומתי אמרי' סוף שיעורים להחמיר, **יש שאמרו** דקורה דמתני' דזקא כשהיא למעלה מכ' אמה פסולה, אבל בסוף כ' אמה והחלל הוא כ' אמה כשרה, אבל **לר' יוחנן** סוף שיעורים להחמיר ובעי ליתן כל הכשר הקורה כדי לקבל אריח תוך כ' אמה, והנה רב ס"ל **דסוף שיעורין** רהיכל גבי טריפות שאמרו דאם תחסר מהשדרה והגולגולת כסלע טריפה, ואמר בו עד ועד בכלל, ורק ביתר מסלע טריפה, **ו"א דה"ו** בקורה ס"ל לרב דכשרה כשיש חלל כ' אמה, **ו"א** ררב פליג ובעי ליתן הקורה תוך כ' אמה, כיון דמודה רב דמפני מראית העין דבעי שחיטת רוב סימנים אפי"צ מדה"ת כמחצה ובעי דלא ישארו רוב סימנים, ומ"מ משום מראית העין שלא ישחטו רק מיעוט, וה"נ יבואו ליתן למעלה מכ' אמה.

מיעוט בקורה למעלה מכ' אמה, ממעט ע"י איצטבא, **לר' אשמש** איצטבא ברוחב ד"ט כדי מקום שיעור חשוב, ונמצא הדקורה המטמא מקום חשוב, **ולר' יוסה** ברוחב טפח כדי קורה כיון דקורה להיכר ובאותו טפח היא ניתרת, **ו"א** ברוחב כל שהוא כיון דנמצא דאין קורה למעלה מכ' אמה ברוחב טפח.

קורה המנוחת למטה מי"ט חוקק בקרקע, **לר' אחא** ד' אמות כדי מבוי ואף דבלמעלה מכ' סגי בד"ט, י"ל דשאני לעיל דאיכא דופן ובעי היכר בעלמא, והכא לויאק דופן י' טפחים ולא הוי הרי", **ולר' יוסה** ד"ט כדי מבוי וזקא לעיל הוה טפח וכנ"ל, **ו"א** דעושה חריץ על פתח המבוי וקומי אר"ה ור"ח ומתיר את המבוי ויכול לעשותו בין מבפנים ובין מבחוץ, ובלבד שיהא סמוך ג"ט לדופן המבוי מהני משום לבד, ואף למ"ד דלבדו דב"ט גבי קורה המשוכה מכתת זה לכותל זה, מ"מ הכא מודה שאינה תוך המבוי כיון דביתור מג' כיון דיכולים להכנס שם לא תפסי מחיצה.

תל במבוי חשיב מחיצה לרבנן אם משפע והולך ג' אמות עד שמגיע ליי"ט, ל"ח מחיצה ובעי קורה, ולר"מ אם משפע והולך ד' אמות ל"ח מחיצה ובעי קורה, [ולא שמעי' היכא פליגי בהכי]. **תל באמצע המבוי** לעליונים נדון משום חריץ, ולתחתונים משום גדר והיינו מבוי המפולש ומהני לעליונים ולתחתונים אם יניחו לחי או קורה.

ג **מבוי הרחב מי אמות** מיעט, ע"י אמלתרה פתח המבוי פי' קורה למעט פתח המעט, ורבנן עשו כל אף על כתייל ואף דאין קורה מתרת יותר מ' אמות מ"מ אמלתרה שהיא רחבה ד' מתרת, ואף שלא מיעט את רוחב הפתח מ"מ נעשה **כאכסדרה בבית שערים** שהתיר רבי לטלטל תחת האכסדרה משום פי תקרה ירד וסותם, **ו"א ע"י י' מעודים**, וי"א ע"י ח', [ולא פליגי ומד"ד א' מנה אף את אלו שבסוף], וי"א דאין נ"מ כמח' עמודים אלא תליא דאם בקעי בה רבים אסור לטלטל בתוכה ואם לא בקעי בה רבים כהה שפרוצה למקום מקולקל בפתחים וט"ס, אי"נ שיש שם כותל נמוך כמה

מפחים ואין הדרך נוחה לשם מטלטלין בתוכה ונח' היכא הוה מעשה.

אכסדרה שנפרצה במילואה לרה"ר בדופן רביעית אבל אי לא נפרצה במילואה ניתרת בלחי, **י"א** דשרי לטלטל בתוכה, **ולשמואל** אין מטלטלין אלא בד' אמות, והא דמבוי מקורה כשר משום פי תקרה, **י"א** דס"ל לשמואל דדוקא כשהוא מקורה תוך כ' אמה, וי"א דאף אם הקיירו למעלה מכ' אמה מ"מ שאני מבוי מאכסדרה דמבוי נעשה לתעמיש בתי' והוקלו לומר בו פי תקרה, משאי"כ אכסדרה הנעשית לאויר הילוך וטיוול וכדו', ועוד חילוק בין מבוי לאכסדרה דבמבוי שאורכו יתר על רוחבו ופתחו לחצרות הבתים מהני קורה, אבל באכסדרה לא מהני קורה.

היה הפתח רחב ט' אמה, נותן פס ג' אמות ומשהו וסותם משום עומד מרובה, נדון אף משום לחי ובעי משהו דא"א שהפס ישמש גם כלחי, [ירעב"א], ולא אמרו דיתן פס ד' טפחים לרוחב המבוי ויהא נדון כג' פתחים למבוי, אי"נ יתן לאורך המבוי ויחלק את המבוי לב' מבואות, וכדתיני עושה פס של ד"ט, מ"מ לא אמרו כן כיון דרצו להתיר את המבוי ללא קורה, [איכא תני הג"ל עושה פס ד"ט ואיכא דתני קנה ודוקרן היינו צוה"פ ואין הלכה כן].

הנה בספא הג"ל אמר רשב"ג **דמבוי שיש לו ב' פתחים** ע"י שחילק את פתחו, נותן קורה באחד מהן ומתיר מדין עומד מרובה, ואין הלכה כרשב"ג, אבל ה"מ בעשה קנה ודוקרן דל"א עומד"י יחד עם צוה"פ, אבל בעשה פס ד"ט הלכה כרשב"ג [.ג.ה. לכאן הפ ספ איירי דזקא לרוחב המבוי ולא לאורכו דבבב"ז שייך עומד"י יחד עם קורת], ואין להוכיח דמהני קורה אחת והשאר מתור מהא דאמרנו דמבוי שיש לו ד' פתחים נותן קורה על פתח מהם, והיינו נדנות על האמצעי דאי מן הצד אינו מתיר אלא את פתחו ועל האמצעי היינו שנותן ואינו מגיע לב' המחלקים שבצדיון וחשבי' כמנוע [ודזקא אם כותל המבוי נמוך מהקורה ל"מ הקורה], ולד' מה"ב [ששב' מה'] אפשר' דמניח על המפתחים וכיון דאיכא עומד"י כנגד שאר פתחים, אבל החו"א עירובין ד' ג' חולק והרבה בראיות, ומ"מ אין להוכיח כן ד"ל דהך ברייתא כרשב"ג ורבנן פליגי נמי בהא דאמרנו אין הלהכה כרשב"ג היינו אף בהא.

ד מבוי עקום המפולש פי' עשוי כמין ור"ש ופרץ' לרה"ר דנח' פתחיו, **לר' יוחנן** רב חשיב מבוי אחד, וכיון דהוי מבוי המפולש נותן לחי או קורה מכאן וצוה"פ מכאן, **ולר"ל** **שמואל** חשיב ב' מבואות ונותן לחי או קורה מכאן ומכאן ונמצא פירצה לאורך המבוי לכל מבוי, אבל כיון דאינה עשרה איי"צ תיקון או משום עומד, **ודין שיתוף במבוי זה** לר"י כולם יחד, **ולר"ל** ע"כ צ"ל דיערבו כולם יחד, כיון דאין דמשמתישם עד מקום הכותל הצצר בשלש אמות, כיון דמשמתישם ברשות אחת במקצוע הרי"ש ואוסרים אלו על אלו, כיון איי"ל דחוציצי את הקרן במבוי לב' המבואות, כיון דנמצא שהמבוי פתוח לרשות האסורה להם.

ר"י ור"ל שבתו במבוי דר' יצחק שהיה מבוי המעוקם שתיקוהו בלחי וקורה כדעת ר"ל, ר"ל טלטל כדעתיה, ור' יוחנן ולא אסר ולא טלטל שאמר הניחו לבני מבוי שיהו שוגגין ולא מוזידין, והנה לויא' איי"ל דר' יוחנן טלטל דא"כ עבידי דלא כש"י, ונא"ל דלא טלטל כיון דנמצא אוסר על שאר בני המבוי כיון שאינו מודה בעירוב זה, אלא צ"ל דר' יוחנן ביטל רשותו, ור' אחא אמר דכפה ר"ל לר' יוחנן בראיות לטלטל במבוי, והוכיחו ר' דכפה ר"ל ולא ביטל רשותו, תדע נלמן בצדוקי ביטול רשותו ואמר דר"ג אמר לבניו שמיהרו להוציא כלים למבוי קודם שיוציא הצדוקי, [והיינו לר"מ, אבל ר' יהודה פליג התם], ואמרו דטעמא דר"מ דעשו כיון כשוגג **אצל מזיד** פי' אף דאח"כ הוציא מזיד מ"מ חשבי' כשוגג, כיון דהם זכו תחילה במבוי, אבל אם לא תחתילו להוציא אסור עליהם, **ולרבנן** [היינו ר"ן] כיון דחשוד להוציא הוי כמזיד, וה"נ לא יועיל לר' יוחנן ביטול רשותו וע"כ דכף ר"ל לר' יוחנן וטלטל, וי"א דשאני צדוקי שהוא חשוד לטלטל ולכן עשו אותו כמזיד משאי"כ ר' יוחנן, ולכן מהני ביטול רשות לר'.

מבוי העשוי כמין ח"ת, לר' יוחנן הוי מבוי אחד, ומהני לחי וקורה וצוה"פ, אבל לר"ל אפי' כמה קורות אין מתירתו אותו דלא מהני קורה לגג הח"ת, ואפי' ניח קורות בעקמומיות לא יהני משום ודל"ו הו"ו כג' מבואות ובב' רגלי הח"ת כיון דהם פתוחים למקום האסור לא מהני להו קורת, אבל מ"מ מתורים מדין לחי הנראה במחוץ וסוף במכפפים, [והוא דוג הח"ת לעולם אסור, היינו כשאין בתסום בגג הח"ת יותר מהפרוץ].

מבי שנופרץ נגנזו ד"ט והיינו מבי המפולש, צריך צוה"פ, **מן הצד**, ביותר מי' אמות בעי צוה"פ, ודאמר רב בין מן הצד כנגדו בין מן הצד ד"ט, י"ל דלא פלגינא ואיירי רב כשאין ד"ט בסוף המבי אבל אי איכא ד"ט, רק ביותר מי' אמות בעי צוה"פ, ונאליה"ק דהלא רב כ' יוחנן לכוני משום דמבי המעוקש אינו יותר בלחי וקורה בלבד, וס"ד פירצה מן הצד נמי כדון מפולש, אבל אי"ל כן, כיון שטעמא דר' יוחנן משום דהוי מבי אפחד והוי מבי מפולש, אבל פירצה מן הצד ל"ח מבי מפולש.

מבי שנופרץ מצדו בראשו אמר ר' יוסי דאם יש עומד ד"ט מראשו עד הפירצה צריך קורה, ואם לאו אי"צ, ונאָ **דמבי** שיש לו ב' פתחים סגי בקורה אחת ולעיל התבאר משום דהוי עומד" והכא אינו שייך, ושמא ס"ל דהוי משום היכר הר"ן דהינן מן הצד, אבל ג' דטאני ב' פתחים כרשא מבי דאין אדם נכנס בפתח ויוצא באחור משא"כ בפתח מן הצד דהוי כמבי מפולש, [אמנם אינו מפולש משם דיצרך צוה"פ, אלא סגי בקורה, וטעם החילוק לפי דממי למבי בעל ב' פתחים].

הי קורה אחת לב' מנבואות והכותל המפריד בין המנבואות נמוך מהכתלים שבצדדים שעליהם נותן את הקורה, אמרו דמאן דשרי איירי כשאין ג' סגי מקורה לכותל האמצעי, ומאן דאסר כשיש ג' קורה.

חצר שאין אורכה יותר על רוחבה או במקום זה הצרות פתוחות לה כדלקמן, ניתרת לרבי בפס אחד, ולחכמים בב' פסים, **ואמרו בשם ר"ח** דהלכה כמ"ד בב' פסים, ובלבד של ד"ט, ור' יוסה אמר בשם ר' יוחנן דהלכה בב' פסים, ונר' יוסה פוגיה פס אחד ובלבד של ג"ט [ומשמע דר' יוחנן איירי בפס כל שהוא].

מבי שאורכו ורוחבו שוין דהוי כחצר לפי שמבי אורכו יותר על רוחבו אינו יותר בלחי וקורה אלא בפסים כחצר, צריך אמרו דשמואל שמעה מרב ושנה זאת מי' פעמים], עוד אמרו **דכל שאורכו יותר מרוחבו** משהו חשיב מבי, וני"א דשמואל שמעה מרב ושנה מי' פעמים, כדי שלא ישתכח ממנו, ולא ימצא את רב לשאול], והיינו כל שאינו כחצירות שבא"ר שהיו מרובעות.

קדן טלטול **ממבי לחצירות כדון חצר לבתים** דאי היתר ללא עירוב, וה"נ אין היתר ממבי ללא שיתוף.

כמה הצרות יהיו מבנין ויחשב מבי ויהא יותר בלחי וקורה, דבלא חצר אין נכניו אלא נדון חצר דאין בה היתר אלא ע"י פסין [דבאצר משתמשים תשמישי הצנען], **לשמואל** אין פחות משתים, **ובשם ר' יוחנן** אפי' חצר מכאן ומכאן פי' חצר ללא בתים, **וני"א** אפי' חצר מכאן ובית מכאן, או בית מכאן ותנות מכאן, ולר' **נחמן** אין מבי פחות מב' חצרות וכן אין חצר פחות מב' בתים.

הי מנבואות פתוחות למבי עומד מרובה על הפרוץ מבי החיצון ע"י שאר המנבואות, אבל הוא עצמו פרוץ מרובה על העומד ע"י פירצות בחיבור שבין המבי למבואות, אם אין ד"א ביניהם אי"צ קורה לכל אחד, ואם יש ד' אמות הופלג פי' הוּו מנבואות נפרדים וצריך כל מבי קורה, וצריך גם תיקון לפרצות שבהיצון.

פתחים פתוחין לרה"ר, חצר הרבים שיש לה דלתות, כשהן פתוחות נעשה מקומם רה"ר דאינו מוקף ד' מחיצות, וכשהם ננעלין נעשה רה"ר א"י איירי ממבי מפולש לרה"ו וס"ל תנא דאין היתר צוה"פ אלא בדלתות, וכדס"ל לר' תניה בבבלי.

מבי המפולש לים נעשה כמפולש לבקעה פי' לכרמלית וצריך תיקון ד"ט ג' קורה לכרמלית, ולי"א דנוקם הים חשיב מחיצה, דשמא יעלה שרטון של חול וכדו' ויתקצר רוחב הים ונמצא דיש לפני הים קרקע ברוחב פרסה או יותר.

מבי דר' חנין שהיה בו תל מתלקט י"ט מתוך ג' אמות אי"צ תיקון דהוי מחיצה, אבל מי"מ תקנו דאין להתיר בתים שלמטה שהם פרוצים לרה"ר, אבל שלמעלה אי"צ תיקון דאית להו מחיצה.

צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות, הובא במתני' דמבי הרחב מי' אמות ימעט אבל אם יש לו צורת הפתח אף שהוא רחב מי' אמות אי"צ למעט, אך אמר דאין הלכה כהר"ב משנה ואף כשיש צוה"פ צריך למעט, דרב בלי פתח מפתחו של היכל ו' אמות ותו לא, והנה נו' **בדין צוה"פ לררנן** דבלב קנה וקנה וגמיל ועל גביהן וס"ל דאין הלכה כמתני' דמהני צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות, **ולרננן דאי'** בעי ציר וכן ציר פי' דבעי חור בקנים, ובעי שיהא ציר שהדלת נכנסת בהם, ולא תחסר אלא הדלת, וס"ל דהלכה כמתני' דמהני צוה"פ לפתח הרחב מי' אמות.

ן היתר מבי המפולש לר' יהודה נותן לחי מכאן ומכאן או קורה מכאן ומכאן כיון וב' מחיצות הוו רה"ו דאו', **ולחכמים** לחי או קורה מכאן וצוה"פ מכאן, **וחנניה** וב' אחי ר' יהושע אמר דלבי"ש בעי דלת מכאן ומכאן ונובל דוק בהכי הוי מחיצה, **ולב"ה** דלת מכאן וצוה"פ מכאן, [ואמר שמואל דהלכה כחנניה בן אחי ר'], והא דבעי דלת כיון דדלת ראייה לעולול בה.

ר' אחא אמר **דיש** ליתן את צוה"פ תוך המבי ד' אמות דעד ד' אמות פעמים שנרחקין שם בני רה"ר, ומבטלי מחיצה, וכן הורה ר' אייבון.

יתידות היוצאות מכתלי המבי, ר"ז אמר בשם ר"ח דנותן עליהם את הקורה אם הם בתוך ג"ט מכתלי המבי ונמצא דהקורה ברה"ו, א"ר **צדריכים** כדי לקבל קורה ואריה כיון דקורה עצמה צריכה כדי לקבל אריה, וי"א דאף אם ראויים לקבל קורה, והק' ר"ז כיצד דבר האסור בטלטול יתיר דהלא תחת הקורה על היתד חור רה"ו, ושאל ר' אחא בר עיילה למה לא אמרו ליה לר"ו **שמואל** האסור לטלטל תחת הקורה המתרת ליה לר"ו לשמואל חודו הפנימי יורד וסותם וכן מתיר רק ממנו ואילך, א"ר דקורה משום היכר אלא דבעי היכר לבני רה"ו, אבל לר' **יוחנן** מותר לטלטל תחת הקורה, דס"ל חודו החיצון יורד וסותם, א"ר בעי היכר לבני רה"ר.

ר"ז אמר בשם שמואל דתחת הקורה ובין הלחיים נדון כאיסקופה, ומתחילה כשהיה ר"ח בבבל הסתפק האם כאיסקופה ומותרת או כאיסקופה אסורה, וכשהגיע לא"י שמע מר' יסא בשם ר"י דאיסקופה שאינה רחבה ד"ט מותרת לכאן ולכאן להוציא לרה"ו ולהר"ו, ובלבד שלא חליף דרכה לרשות האחרת, וה"ו איסקופה דאמר שמואל בטילה לכאן ולכאן, [י"ג הגבוהה י"ט וצ"ל דאיירי באיסקופת הבית ובעי י"ט דאג"ה נטפלת לבית כשהפתח פתוח], ומבואר מדר' יסא דה"מ כשאין ד"ט, אבל אם יש ד"ט אסור לטלטל תחת הקורה, וליה"ק מ"ש מאמלתרא פ' כיון דהוי תקרה ודאי מותר לטלטל תחתיה כיון דפי תקרה יורד וסותם.

לכו"ע ואף לר' יוחנן דהיתר לטלטל תחת הקורה אסור לטלטל **במקום הלחי** דלחי נדון משום מחיצה, וכדחניו דמבי העשוי לחיים לחיים אם יש ביניהם ד"ט מטלטל עד החיצון וכרשב"ג דלבוד בר"ט, ואם אין ביניהם ד"ט מטלטל עד הפנימי, ואמרו דה"מ דמטלטל עד הפנימי כשהחיצון שוה לאחרים אבל אם החיצון רחב מאחרים אמר' הדוא הלחי המתיר.

פ"ב

הפסח המבי לב"ש בלחי וקורה, **ולב"ה** לחי או קורה כפי שיבואר, **ולב"א** לחיים, וילה"ש לר"א האם בעי גם קורה, עוד אמרו דבעי לחי ג"ט כר' יוסי לקמן ה"ו, ולא סגי בלחי כל שהוא, מדאמר ר"א לר' יוסי בן יוס' פרוהה דבעי עוד לחי ושאלו אמר צריך לסתום הכל ובלחי כל שהוא אינו שייך.

תלמידי אחד בשם ר' ישמעאל אמר דה"מ דנח' ב"ש וב"ה ממבי רחב מד' אמות ולמעלה, אבל בפחות מד' אמות או לב"ש או בלחי או קורה, ולר"ע אף ממבי זו נח' ב"ש וב"ש, והנה אמרו דהלכה כדברי התלמיד, ואי"ל דקמ"ל בפחות מד' אמות דסגי לב"ש בלחי או קורה, כיון דאין הלכה כב"ש ולא יאמרו בהא הלכה כדברי התלמי, אלא כיון דחני דלרשב"ג בפחות מד' אמות אי"צ כלום, ודברי חכמים פי' ת"ק דמתני' ס"ל דלפחות מ' אמות אי"צ לחי או קורה והיינו כרשב"ג, לכך אמרו דהלכה כדברי התלמיד דבעי תיקון אלא דלבי"ש סגי בלחי או קורה, א"נ יש לקיים הגי' בד' רשב"ג ד' טפחים, ודברי חכמים' היינו תכמים דעלמא דנח' על רשב"ג, וס"ל בדפחות מד' אמות אי"צ כלום, ואמרו דהלכה כתלמידי דבכולם בעי לחי או קורה.

פ"א ה"ב

ז שיעור קורה כדי לקבל אריח דהוי קבוע לבנות עליו בנין, והיינו חצי לבינה של ג' טפחים, וסגי בקורה של טפח כדי לקבל אריח של טפח ומחצה לאורכו דאורך האריח ג"ט ורוחב האריח טפח ומחצה ונמצא חצי טפח שיעור על הקורה, **ואמר** ר' **בא** בשי' תפמים דבעי ע"ז לקבל דימוס של אריחים לאורכו פי' שורה של אריחים לכל אורך הקורה, **ולרשב"ג** בעי דימוס של אריחים לרוחבו והיינו קורה של ג"ט כדי לקבל את האריח לרוחבו, ונמצא עוד נ"מ כמה תהא הקורה בריאה לקבל אריחים נגון ממבי הרחב י' אמות לר' בא עשרים ח"ו דמניח אורך האריח לאורך ומצא דמבי י' אמות איכ"ס י' טפחים, וג"ט לאריה, ולרשב"ג ארבעים' כיון דמניח לאורך האריח טפח ומחצה, נמצא מי אריחים ס'ר טפחים, והרשב"א גריס רב בא ורשב"ג

איפכא וי"ג הנמ' ארבעים רבנן, ולפי"ו מתני' כרשב"ג, אבל משמע דר' בא אתי לפרש למתני'.

ב' קורות של חצי טפח חשיב קורה, **ו"א** שיהא ביניהן עד חצי טפח כדיון קורה עצמה הרחבה טפח והאריח טפח ומחצה, וי"א אפי' טפח דכה"ג אכתי יכול לקבל אריח, אבל ביותר מטפח ליכא אצבע בכל קורה ואין ראי' ובלבין בכך.

ב' קורות של שליש ומשהו וביניהן פחות משליש מהני לקורה, כדאמר ר' יוחנן גבי רשויות שבת בד"ט דבור וחוליותיו מצטרפים ובלבד שיהא עומד מרובה על החלל התבאר הם דבעי בכל צד יותר מהחלל, וה"ו איכא בכל קורה יותר מהחלל.

אורי בכורת הקורה, קורה היוצאת מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה או ב' קורות שיוצאות מב' הכתלים ואינם נוגעות זו בזו, **ו"א** דבעי קורה אחרת רק אם יש בניהן ג"ט כשיעור מעבר לאדם, **ו"א** דבעי קורה אחרת רק אם יש ביניהם ד"ט כדי שיעור מקום.

קורה העומדת אלכסון וראשה אחת למעלה מכ' אמה או למטה מ"ט, רואים אם יקצוץ עד פחות מג"ט ותהא במקום הראוי לקורה כשרה, ושיעור ג"ט כנ"ל דאי"צ קורה אחרת.

שתי קורות זו למעלה מזו לרביב"י רואים כאילו הן זו אצל זו ובלבד שלא תהא קורה למעלה מכ' אמה ולא למטה מ"ט, וס"ל כר' יהודה אביו דלא בעי ראייה ממש לקבל אריח אלא אפי' בקורה של קש רואים כאילו היא של מתכת, ונמצא דס"ל לרביב"י כאביו בחדא דרואים כאילו היא בריאה ופליג' על אביו בחדא **דלר' יהודה** אפי' למעלה מכ' אמה כשרה כמבואר בריש פרקין, **וינ"א** בדעת ריב"ז דל"א חוט רמי אא"ב אין ג"ט בין קורה לקורה ולמעלה מכ' אמה ולמטה מ"ט היינו ב' אופנים.

פ"א ה"ד

זי עווד **בדין רוחב בעי חוקק הקורה**, **לתיק** צריך רחבה ובריאה, **ולר' יהודה** בעי רחבה אע"פ שאינה בריאה ברבנו יהונתן פי' משום דס"ל לר' יהודה דאמרי' פי' תקרה כמבואר בריש פרקין דהיינו טעמא דקורה כשרה למעלה מכ' אמה, אבל כיון דלא קיי"ל כר' יהודה בב' אמה, ה"ו יטעמא דלא בעי בריאה כיון דאמרי' רואים כאילו היא בריאה [כנ"ל], ואף דאמרי' פי' תקרה מ"מ לא חשיבא עד שתהא בריאה, **ולר"ש** בריאה אע"פ שאין רחבה, **ו"א** דהלכה כר"מ ת"ק הגי' **וני"א** כר"י, **וני"א** כר"ש, ואמר ר"ש בר כרסנא כיון דנח' כמי ההלכה דעבד כמר עביד ודעבד כמר עביד דאין לחוש, ולר' מנא הלכה כרבנן פי' ר"מ כיון דסתמיה דבי' במתני' כותיה.

רב הלך למקום שהיה שם מבי שהתירו בקורה, ונטל רב מקלו והפילה שלא היתה בריאה ונפלה בהכאה אחת ואסר רב באותה שבת אף שראה בעיניו שיש שם דקל המתיר משום לחי כד שיערו דאם ינטל הדקל אסורים, ומשמע דאי שלא האי קורה, שרי משום דקל אע"פ דהוי לחי העומד מאלו וכן לא שלא סמכו עליו מער"ש, וי"א דרב אסר כ"ד שלא יאילו לסמוך על ר' יהודה, **וני"א** דעובדא דרב איירי כשלא היתה קורה ואסר לטלטל משום דלא היתה קורה וידעו שאם ינטל הדקל אסורים, וי"א כדי שלא יסברו דהלכה כר' יהודה במבי שנטל קורוהו ומתורם לשתת הוּו ואסורים לשתת בהכא משום דהואיל והותרה הותרה.

תנן לקמן פ"ב דלר"י דקרפא אע"פ שאין בו אלא בור שיח ומערה מסלטיקין בתוכה, והיינו אף שאינו סמוך לעיר והא דאמר ר' יהודה דקרפא שנטולקן משם עציס ביו"ט כל שהוא סמוך לעיר, י"ל דשאני בגי' ביי"ט דכל שאינו סמוך לעיר לא סמוך עליה, אבל כל שיש בור הוי כיוס דירה.

פ"א ה"ה

קורה של קש או קנים רואים אותה כמתכת, והיינו לר' יהודה דבעי רחבה אף שאינה בריאה.

היתה הקורה עקומה שאין אריח יכול לעמוד עליה, וראין אותה כאילו היא פשוטה, **ד"א** דאתיא כר"י, וי"א דאתיא לכו"ע כיון דאריי' בעקומה מהצד פי' ואפשר להניח אריחים, אבל לא שיהא עולה ויורדת ואינה ראויה לקבל אריח הו"מ עקמומיות שאינה מעכבת את המבי שאינה בולטת חוץ למבי, והיינו דכל שיגוד העקמומיות ולא יהא בין זו לזו ג"ט דאם יהא ג"ט בעי קורה אחרת.

היתה הקורה עגולה וראין אותה כאילו היא מרובעת.

קורה שיש בהקיפה ג"ט פי' קורה רחבה יותר מן הצד **באים שעששה שלמה** דכ' יזיעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו סביב עגול' וגו' יקו ששלשים אמה יסוב

אותה עגול, והנה א"ל לומר דהיה מרובע כמבואר בקרא וא"א שהיה עגול דנאמר מרובע לפי אלו בהדיא אמר מוכ' ופקעיה מנחת לשפתו סביב סובביים אותו וכו' והיינו י' אמות לכל רוח, ונוד ק' דהנה כ' אלפיים בת יכיל, ומבואר ביהזקאל דבת' היינו מעשר מכור, והיינו ג' סאים, ולאליפיים בת נמצא ו' אלפיים סאה, דהו ק' מקואות של מ' סאה ואי נימא דהיה מרובע נמצא קסו' וב' ידות ב' שלישי שיעור מוקו, דמ' סאה הו אמה על אמה ברומ ג' אמות, ואי הים היה מרובע היינו י' אמות על י' אמות בגובה ג' אמות והיינו תיק' אמה מרובעים, ומשולחנת אל ה' הנתורים על ק' לג' נמצא ב' אמות יתרות, ואם היה עגול נמצא קכה' ידות טהרה דרביעו יותר על העיגול רביע ומתק' אמה מרובעים נמצא שעה' אמות אלא היה ב' אמות העליונות עגולות, וג' התחתונות מרובעות.

הא דכ' אלפיים בת יחזיק' ומאיךד' מחזיק בתים שלשת אלפיים' י"ל דג' אלפיים היינו במידת יבש ומידת יבש יותר מלח שלישי דביבש יש גוש, ומאכן למדו חכמים דכלי המחזיק ארבעים סאה בלח הם כוריים ביבש ואין מקיט' שאין מטטל מלא ארקי.

פ"א ה"ו

ט **גובה לחי י"ט, רוחב הלחי, לת"ק** כל שהוא, **ולר' יוס' ג"ט**, והיינו כשמשוכין מהכותל ג"ט אבל סמוך לכותל אף לר' יוסי סגי בכל שהוא, ותני דתוך ג"ט סגי בלחי א ביותר מג"ט בעי עומד מרובה י"מ דר' יוסי לקולא ולעולם סגי לר' יוסי בג"ט, ואפי' ביותר מג"ט מהכותל, אבל לעיל ה"ב משמע דר' יוסי לחומרא, ונז' דס"ל לר' יוסי דאף בפחות מג"ט בעי ג"ט, ומאיךד סגי בג"ט אף ביותר מג"ט מהכותל.

אבני בנין היצואות מהבנין שאין ביניהן ג"ט נידון כלחיים, **קרן זוית תנאי ומכאן** שיהיו קצת ברוח רביעית בראשי התפלים, נדון כלחיים והיינו כר"א ובעי ב' לחיים, **לחי המשועב** לאורך כותל המבוי, ונראה ככותל מבפנים אבל אינו ברוחב הכותל נדון בלחי.

בליטה בכותל מבפנים או מבחוץ יש שאמרו דנדון כלחי, והא דחצר קטנה שנפרצה לגדולה, הגדולה מותרת והקטנה אסורה, ול"א דכתלי הגדולה יעשו לחי לקטנה, י"ל כיון דאסרי כשיש חלק היצוא מהקטנה לגדולה יותר מ"מ אמות דאינו נדון משום הל' והא דר' שישן שנה דהקטנה י' אמות והגדולה יא' אמה ונמצא לחי ג"ט בכל צד, י"א דלא תק' כיון דברייתא זו דר' שישן לא נשנתה אצל החבורה, וי"א אפי' כר' שישן מ"מ אתיא מחני דחצר גדולה וקטנה כרבין דבעי ב' פסים של ד"ט, א"נ אפי' בפס אחד מ"מ כיון פס של ד"ט, וי"א דאפי' איכא ד"ט, כ"מ הקטנה אסורה כיון דמשמשים לכתלי הגדולה, ונדון כפס לגדולה ואין היכר לקטנה.

מבוי שכותל אחד ארוך מהשני, אמר כהנא נותן קורה אלכסון ומתשמע באלכסן, **לר' אחא בשם כהנא** ה"מ אם אין הקורה יותר מ' אמות ולא דהמבוי יותר מרוחב ד' אמות דס"ל פתח המבוי באלכסון, **ולר"ה** ה"מ אם אין רוחב ד' אמות, ואף דהקורה יותר מ' אמות דס"ל כל מששן ד' אמות מחמבין חולק רשות לעצמו, והיכא דליכא ד' אמות לא דיינין לפתוח באלכסן, אלא כאילו המבוי משוך, וכיון דאין ברוחבו יותר מ' אמות לא איפ"ל א"א הקורה יותר מ' אמות, **לר' עולא** אם המבוי משוך ד"ט לא מהני קורה, ובפחות מג"ט אפי' יותר מ' אמות מהני, והא דבעי י' אמות מג"ט עד ד"ט.

פ"א ה"ח

י לחי ודופן מדבר שיש בו רוח חיים, לת"ק בכל עושים לחי ואפי' בדבר שיש בו רוח חיים, **ולר"מ** אוסר דבעי"ה ניידי וחיילים לבחור.

הנה תנן כל דבר שיש בו רו"ח, לר"מ עושין אותו דופן ואין עושין אותו לחי, ולחכמים אין עושין אותו דופן אבל עושין אותו לחי, **לר' אחא** כיון דאין לחלק בין דופן ללחי, ונפ"י שיוכרז בהמשך], ונז' דתרי תנאי בד' ר"מ ותרי תנאי בד' חכמים, ומ"ד דעושין דופן הל' וז' ומ"ד דאין עושין דופן הל' לחי, **ולר' יוסב** דהירשאי תחד תנאי ודוקא דופן שרין כיון דרואה שנשמט משא"כ לחי, אבל הק' לתלמידי ר' יוסה כיון דבהכרח בסיפא דברייה חכמים, הוו תרי תנאי כיון דאין עעם ודוקא לחי ולא דופן, אלא אדרבה איפכא י"ל ע"כ דאף הירשאי תרי תנאי.

ג' אמרו **מחיצה שאינה קבועה** ועתידה להינטל אינה מחיצה, ר"מ דלחיים, ר' יוסי דבית שבספינה אינו מביא את הטמאה כיון שאינו עומד ברוח מצויה, **ראב"ע** דמעשה

בר"ע שעשה סוכה בספינה והפריחתה הרוח, ושאלו ר"אב"ע היכן סוכתך.

גולל מדבר שיש בו רו"ח, לת"ק בע"ח מטמא משום גולל שנותנים על הקבר ומטמא במגע ומשא, **ולר"מ** אינו מטמא משום גולל.

גט על דבר שיש בו רו"ח, לת"ק כותבים עליו גיטי נשים דכ' ספר' והיינו כל דבר שהוא תלוש, **ולר' יוסי הגלילי** אין כותבין דכ' ספר' וילפי' כל דבר שאין בו רו"ח ואינו אוכל ספרה, **ונט על ידות האוכל** פסול דהוי נאכול, דתנן בכותב גט על קרן הצבי דה"מ אם גרדו ואח"כ חתמו כשר וכר"מ דעדי חתימה כרתי אבל אם גרדו לאחר חתימה פסול וע"כ כר"מ הגלילי דס"ל דאין כותבין גט על בע"ח, ויה"ק הלא קרן מקבלת חיות מהצבי, והקה"ע תי' דאיידי בצבני שטונט, אך צ"ע מנין לאוקומי בהכי ולהוכיח, עוד אמרו דה"מ אם כתב על זכרותו של קרן חוק הקרן, אבל אם כתב על נרתיקו, פרוש הוא וכשר.

הכשר וזעיים במים שנמלו תחילה על בע"ח, הנה תנן במכשירין דמים שירדו תחילה לרצון על דבר מלוש מכשירין אח"כ פירות אפי' שלא לרצון, וה"מ בירדו על פירות שלא לרצון אבל ירדו לרצון מכשירין אפי' אי תחילה נפלו על דבר מחובר, ובירו"ח תחילה על בע"ח **ויה"ס** לה"ס חשיב כנפול על כל שימוש דר"הי הגלילי ממעט מספר דבר מחובר ושיש בו רו"ח, וה"נ נמעט מכלי בע"ח, או"ד ד"כל כלי אתי לרבות אף בע"ח, [אבל מ"מ לא מרבים ברות שיחין ומערות מ'כל כלי' כיון דלהכי אהני דכ' כלי'].‏

פ"א ה"ח

מחיצת שבת שתי ללא ערב, שיירה שחנתה בבקעה והקיפו בכלי בהמה, מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא גדר גבוה י"ט, ולא יהו פירצות יתרות על הבנין אפי' הן פחותות מ' אמות, [ונקט שיירה אגב דלקמן ה"ן], הא דקמ"ל דעומד מרובה הוי מחיצה אף דכבר שמעי' לדרי' כלאים, היינו לריבר" דס"ל לקמן דמחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה, ומ"מ הכא בעומד מרובה מודה ריבר"י דהוי מחיצה, וכדתיני דבכל עושין מחיצה ואפי' באוכפיין עביטין וגמלים, ובלבד שלא פרוץ מרובה, ולא פרוץ כנגד פרוץ דהוי כמפולש, [אבל פרוץ כנגד עומד שרי'].‏

לא שיעורי מחיצה בכלאים, פירצה פחות מג"ט כסתום, ואם היו העמודים ברוחב מג"ט עד ד"ט ואורי ביניהן יותר מג"ט ועומד מרובה על הפרוץ מותר לזרוע אף כנגד הפרוץ, ואם הפרוץ מרובה, דישי יותר מד"ט בין העמודים אסור אף כנגד העומד כיון דאין בעומד מ"ט, [וע"ע בהמשך], ואם היו קנים מ"ט עד י' אמות ועומד מרובה מתוך, ואם הפרוץ מרובה מותר לזרוע דוקא כנגדם דכל פס ד"ט נחשב למחיצה בפנ"ע, ואם היתה הפירצה יותר מ' אמות דלא מצטרפים הקנים זל"ז אפי' עומד מרובה על יקורה אלא כנגד העומד.

שיעורי מחיצה בשבת, הנה במחיצת שבת אין נ"מ בין כנגד העומד לרוחב הפרוץ אלא בעי מחיצה מקפת לכל רה"י, ולכן עד ג"ט בין הקנים כסתום, ומד"ט עד י' אמות מותר רק אם עומד מרובה על הפרוץ, ויותר מ' אמות של פירצה אפי' עומד מרובה אינה מחיצה פירצה י' אמות מבלטל למחיצה.

מג"ט עד ד"ט **לר' חנניה** כיון דיש כאן ג"ט פירצה ואין ד"ט של עומד כדי להצליח אין מצטרפים להיות מחיצה [אבל קנים אע"פ שאין בהם ג"ט מ"מ גם אין פירצה של ג"ט], **ולר' יוסי בר בון** אע"פ שאין בקנים ד"ט מ"מ כיון דעומד מרובה על הפרוץ הוי מחיצה.

פ"א ה"ט

מחיצה ע"י חבלים, מקיפין בג' חבלים שאין ביניהן ג"ט, ושייאה בכלל החבלים לפחות טפה ומשוהו, דבכך הוי מחיצה י"ט, ומשמע דבפחות מכאן אינה מחיצה, וכן משמע מדתנן בסוכה נדותן דופן ז"ט ומשהו פחות מג"ט לקרקע, ואילת"ק מ"ט לא נותן ג' חבלים בסוף ג' ולאור ז"ט ובגובה י"ט, ויהא עומד מרובה, כיון דשמאל לומר"מ סבו צדידים, **אן יליהו** ק"מ בעי דופן ז"ט, ולא טגי וב"מ מותר לקרקע בפחות מג"ט, כדאמר כר' יוחנן גבי חוליות הבור דמהני עומד מרובה על החלל [א.ה. צ"ע מאי קמ"ל מר' יוחנן הלא איכא משה מתני' דעומי"ר].

צורת הפתח בכלאים שבת וסוכה, נעץ ד' קנים בד' זויות וקשר בהם גמי מלמעלה, הוי 'פלאני' צורת הפתח וכמחיצה להפסיק לכלאים, וכדין צוה"פ לענין שבת.

רוחב צוה"פ, **לר"ל** מהני צוה"פ לכלאים אפי' ביותר מ' אמות, **ולר"י** אף בשבת מהני צוה"פ יותר מ' אמות, [ומעשה בר' יוחנן בן גורי שמיעט צוה"פ מ' אמות לפחות מ' אמות ע"י קורות ועצבים דוקרנים עיצים משופים כמין דקר עדך דר שמיעט מ' אמות, דס"ל אף בכלאים לא מהני].

דעת ר"ל במחיצת שבת, **ר' זעירא** אמר דאין צוה"פ לענין שבת ביותר מ' אמות, והוכיח ר' חגי 'ממתניתא' דמקיפיים בקעה הגדולה מ' אמות ע"ג' חבלים דהוו יחד טפה, זה למעלה מזה בפחות מג"ט דהוי מחיצה, ומזה דלא סגי בחבל אחד מוכח דלא מהני צוה"פ ביותר מ' אמות.

יב מקום הנחת חבל צוה"פ, ר' יונה אמר דהסתפקו האם צריך להניח חבל צוה"פ מלמעלה או מן הצד [ואם מהני מן הצד כ"ש דמהני למעלה לפי שיותר נראה צוה"פ אבל א"ו בעי מלמעלה לא מהני מן הצד], ונ"מ דאי בעי מלמעלה אין ראייה דלא מהני צוה"פ ביותר מ' אמות ממתניתא דג' חבלים תני'ל, כיון דאיידי בשעה מן הצד ולכן בעי ג' חבלים אבל מלמעלה לעולם סגי בחבל אחד, **ואין להק'** על הברייתא דהלל מ"מ ז' א"ו בעי מלמעלה מ"ט לא יניח מלמעלה, ואי בעי להניח לחבל צוה"פ מן הצד מ"ט בעי ג' חבלים, וצ"ל כיון דעשאן דקריים ש"א לא להניח ע"ג, לכך מניח ג' חבלים מהצד, [א.ה. עי' בגי' הגר"א כלאים לת: דאכן לדעת ר' יונה אליבא דר"ל מהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר מ' אמות].

גובה צוה"פ בכלאים מהני אפי' ק' אמה ולא דמי לקורה דאם הגביהה מלמעלה מ' אמות מניט כדי שחשלוט בה העין, **וגבוה צוה"פ בשבת**, **לר' יודן** לא מהני צוה"פ יותר מגובה י' אמות לקורה, **ולר' יוסי** אף לענין שבת מהני צוה"פ בגובה ק' אמה, ואע"פ דקורה רק עד כ' אמות מ"מ שאני צוה"פ דמצלת רק אם עשה מד' רוחות ול"מ מחיצה תלויה אלא בעי שיהו הקנים ע"ג הקרקע משא"כ קורה המצלת מרוח אחת.

סוף תשרי לצוה"פ, סטרפלויות סיכות מששוכות ע"ג הגפנים אינן נחשבים לצוה"פ ואסור לטלטל תחתיהם לפי שאינם ניכרים ונראים כסוף תשרה, [ור' רישיה התיר לטלטל תחת ד' עמודים שעליהם קורות].

צוה"פ בסוכה, מהני לדופן סוכה [ולר' אבהו אין להורות היתר צוה"פ בסוכה וק"ו דל"מ צוה"פ בשבת החמורה בסוכה, אבל ממעשה דר"י בן גורי מוכח דמהני צוה"פ בשבת אפי' ביותר מ' אמות, ומ"מ אין הלכה כיחידא], **סוף הסכך** לכ"ע א"ו נחשב לצוה"פ כיון דלא נעשה לצוה"פ.

פ"א ה"י

למי התירו מחיצת קנים, מקיפין בקנים שאין ביניהן ג"ט, **לחכמים** התירו בין בשיירה בין ביחיד אלא שדברו חכמים בהווה דרך האנשים ההולכים בשיירה לעשות כך מחיצה, **לר' יהודה** התירו דוקא בשיירה או בשתי או בערב, [והיינו חבלים תני'ל], אבל ביחיד בעי שתי וערב ומ"מ מדאר' בשתי או בערב הוי מחיצה והזורק מהה"י לשם חיוב, ואף לרבנן שי חילוק בין יחיד לשיירה דהנה **שיירה שחנתה** בתל גבוה י"ט, או נקע עמוק י"ט, או בחצר, מטלטלין אפי' כור וכוריים אבל ביחיד התירו רק ב' סאתיים, ובלבד שלא ישירו ב' סאתיים פנוי, **לר' חנניה** חשיב מלא אפי' באוכפות עביטים ואף שאינם צורך אדם, **ולר' הונא** דוקא צורך אדם חשיב מלא דאמר ר"ה דיחיד או שנים שאין להם דין שיירא נותנים להם ב"ס, ובשלשה שיש להם דין שיירה נותנים דוקא ו' סאין ולא מחשבים אף לפי האוכפות והעביטים, ומכאן והילך נותנים לפי חשבון, ונמצא דאף לרבנן דנח' ע"ר איכא חילוק בין יחיד לשיירה, אלא דלר"י מחיצת שתי יליחיד לא מהני לרבנן הוי מחיצה אלא הוי מחיצה גרועה, ולא עדיפא מקרפף שלא הוקף לדירה דאין נותנים אלא כדי צורכו, ולפי"ו לר"י מחיצת שתי יריעה מקרפף דאין נותנים במחיצת שתי יליחיד לכל לכל, וכלל ג' דלעילוי נותנים ב"ס, והא דקאמר דברבו בשיירא היינו ליתן כל צורכו, ולפי"ו לרבנן דנח' ביחיד נותנים בקרפף כל צורכו, ורק הביאו ראייה דיש לחלק בין יחיד לשיירה, אבל מחיצה שתי לרבנן הוי מחיצה גמורה אפי' ליליחד.

יג גדר שיירה, אין שיירה פחות מג', ואין עכו"ם מצטרף לשיירה, וי"ל ה"ו האם קטן מצטרף לשיירה.

תחילת השבת קבועה מטלטול, שנים שהקיפו עירוב אחד בב' סאתיים כדון יחיד, ובא עכו"ם והוסיף עליהם עוד ישראל שבהיא עמו, כבר נכנסה שבת באיסור ואי' להו ב"ס, ג'

שעירבו ואית להו ר סאין ופחת עכו"ם אחד מהם כבר נכנסה שבת.

ילה"ס האם נותנים ב"ס בג' ראשי תורין ג' משולשים, העומדים זה אצל זה, ונראים כמטלטלין זה אצל זה, או"ד נותנים ב"ס דוקא מרובעים.

מחיצה שאינה שתי וערב לחכמים היינו ר' יהודה הנ"ל בשיירה הקילו או בשתי או בערב, ו**לרביב"ר** אינה מחיצה, ואמרו דפליג על אביו בחדא בשיירא יותר מב"ס דלר"י מהני מחיצת שתי, ולרביב"ר לא, וס"ל כאביו בחדא ביחיד בפתוח מב"ס דאי ליחיד דלא כניל בפ"י קמא, וילפ"ד דלא מהני לר"י ליחיד מחיצת שתי ודילמא הא דאמר דאריי בשיירא היינו ליתן להם כל צרכן אבל ביחיד כל צרכו לא אבל נותנים ב"ס, והיינו מדאמרו דכמו דנח' בשבת בדין מחיצת שתי, ה"נ נח' בכלאים שיש בהם בית רובע שהוא פחות מב"ס, וס"ל לר' יהודה דלא מהני מחיצת שתי, וע"כ דרק בשיירא הקילו ולא ביחיד, [ולפ"ז יש להוכיח דלרבנן ליחיד יש יותר מב"ס, ורק בקפופ שלא הוקף לדירה יש חלקק בין יחיד לשיירא].

ד' דברים שהתירו בחמישה היוצא מלחמה, מביאים עציים מכל מקום ובאין מחיצה לגול אבל ילה"ס אם מביאים מסמוך ליער דאקן יכולים ליקח משם, ו**פטורים מרחיצת ידיים** לטעודה וילה"ס בסמוך למעין, ו**פטורים מדמאי** פ"י דא מא"י האם פירות אלו מעושרים או לאו, ואם קנו במחנה ונכנסו לעיר, ואח"כ חזרו למחנה, כבר נתחייבו בדמאי, ו**פטורים מלערב** עירובי חציצות אם הקיפו אלו ואלו ומחיצה מספקת בניהם ושי שם פתח אי"צ לערב.

שיעור מחנה, י"א מאה ב"א אבל ביחיד היוצא מלחמה לא התייבד להנ"ל, דכ' ויבא ג'דעון ומאה איש אשר אתו בקצה המחנה, אבל הק' דילמא מחנה קאי על מחנה מדין והיינו מדלא כ' ויבאו ג'דעון מחנה ואנשיים אשר אתו מאה, וי"א עשרה דכ' ויבואו נערי דוד ויברו לא אבנו וגו' וינוח"ל והיינו דנענשו מחנה ואייירי התם בעשרה, וי"א מדר' ל"מחנה גדול כמחנה אלקים' והיינו עשרה דכל דבר שבקדושה צריך עשרה, וי"א יב' אלף כמחנה ישראל שלחמה במדין.

היוצאים מלחמת הרשות, מותרים בגזל עציים לחים דאין דעת בני"א עליהם, ובבבלי אמרו דכל ישראל מותרים בהם מתקנת יהושע, ואסורים ביבשים, ו**למלחמת מצוה** מלחמת יהושע, מותרים אף בעציים יבשים.

עירובי תחומין חייבים אף במחנה כיון דהוי ד"ת, דדוקא בעירובי חציצות התייר, וכגון שעשו את המחנה אהלין דבעי היתר לטלטל מזה לזה, וכדנתני אהלין במחנה אי"צ עירוב, ושבשיירה צריכין עירוב.

עוד התיירו במחנה, חונים בכל מקום ול"ח לגול, וי"א ד**במקום שהן נהרגין שם נקברין**, ולא הוו כ**הרוגי מלמוסות** הרוגי מלחמה דאיכא דתני אסור לפנותן ואיכא דתני מותר, ואמר ר"ח דלא פליגי והא דשרי במכוסים, והא דאסור במפוזרים.

אף בחזרתם פטורים מד' דברים כדכ' שאמר ג'דעון מי ירא וחרד שזבו ויצפון מהר גלעד, פ"י שחזורים בצפירה מפני השונאין ומבואר דאף בחזרה הוי שעת מלחמה, [א.ה. לכאז' ד' דברים ל"ד אלא אף חונים ונקברים בכל מקום].

עושין פסין

פ"ב ה"א

י' פסי ביראות עושין פסין סביב הבאות לעשות אף את הרשות סביבי הבאר לרה"י, **לר' יהודה** ד' דיומדין ב' עמודים שבזכות כמין ר"יש, נראין כשמונה אף דמחיצות שבת בעי עומ"ר, ואי איכא פירצה יותר מיג' אמות ועוד [כנס"ל בהמשך] מאריך את הדיומדין למעט הפירצה, ו**לר"י** שמונה אמות קיב' ד' דיומדין וד' פשוטין, והיינו דאי איכא פירצה יותר מיג' אמות [כנס"ל בהמשך] מוסיף פשוטין.

גובה הדיומד י"ט טפחים, ורוחב ו"ט אף דפס בעלמא הוא ד"ט מ"מ הכא כיון דהקילו בפרוך מרובה, אמרו ליתן ו"ט, ועוביין כל שהוא.

הא דבעי דיומדין ולא סגי בד' פסים מד' רוחות היינו משום דמרבנן אינה מחיצה שהפרוך מרובה, וש"מ דד"ת הזורק מדר"ר למקום ע"ד פסים חייב אף שהפרוך מרובה, ועוד החמירו שיעשה פס של ו"ט.

פסי ביראות בזמן הזה, י"א דהתיירו דוקא לעולי רגלים וי"א דהתיירו בשעת עולי רגלים ואפי' לשאר בנ"א, וי"א דאף בזמן הזה מותר, וכדנתניא דעושין פסי ביראות א"ט בזמן הזה, וכן תנן ממלאין מבור הגולה בשבת, ובינ"ט ממלאין מלבאר הקר' באר מקור מים חיים, בגלגל העשוי למלאות הדלי ע"י חבלים, ואף בדשאר מקומות ושבת יש לחוש שימלא בקלות מים לשרוה וכדו משום דבשעה שעלו ישראל מהגולה התנו עמוהן הנביאים שביניהם חגי זכריה ומלאכי שהיו ממלאין, ודוקא באר הקר' שחנו עליה, וכיון שהותר הותר וה"נ הותר פסי ביראות, [וכן התייר ר' אבדימא דחיפא בחיפא, וכן ר' ירמיה בחלף].

ריווח שבין הדיומדין לר"מ כמלאו ב' רבקות צמד בקר וכל צמד של ג' בקר והיינו י' אמות [פרה אמה ומחצה, ובין הפרות אמה], **לר' יהודה** כמלא ד' בקר קשורות ולא מותרות והיינו חומרא למעט ריווח שבנתיים, שתהא רבקה אחת יוצאת ואחת נכנסת אבל אלו היו כולן נכנסות היו פחות מקום, והיינו ג' אמות והודו כיון דצמד אחד נכנס אחד יוצא, אי"ס ס"ל לר"י דפרה אמה ושני שליש ונמצא ח' בקר יג' אמה ושליש.

האם לר"מ בעי פשוטין דוקא, מתחילה סברו דר"מ דמוסיף פשוטין בא להקל ויודה לר"י דיכול להאריך בדיומדין, ור' יהודה לא ויזה לר"מ, אבל אמרו דלר"מ בעי פשוטין דוקא, דאי יאריך בדיומדין יבוא לעשות כן במקום אחר ולהתחייב, יד אסור מרבנן, אבל אמרו דר"מ לא מודה לר"י ולא ר"א מודה לר"מ, ואמר ר' מאנ דרף שלא שמע מר' יוסה רבו כן, מ"מ שמע' הכי ממה שאמר ר' יוסה דרבנן הסתפקו לפני ר"ז כמה יהא הפשוט מופלג מהדיומד ולא חושב דיומד, וא"ל ר"ז דפחות מג"ט דדאי הוי כסתום יותר מו"ט כשיעור דיומד ודאי הוי מופלג, וילה"ס מג"ט עד ו"ט דשמא כיון דהוי יותר מלמוד הוי מופלג או"ד דאינו שיעור דיומד, וע"כ דלר"מ בעי פשוט דוקא, וי"א דר"מ דהצריך פשוטין היינו לשי' דר"י דהתייר פירצה עד יג' אמות ועוד, אבל לר"מ גופיה אפשר להאריך הדיומד, אבל אמרו דאף לשי' ר"מ ליכא עומ"ר, ולכן צ"ל דבעי פשוטין דוקא.

טו אבן גדולה איכא על אמה, איכא דתני רואים אותה שאם תיחלק ואיכא דתני שאם תיחלק, וי"א דנח' ומ"ד תיחלק היינו מבחוצין פ"י רואים שאם תחלק האבן באלסון, ומ"ד תיחלק היינו במכפנים וכיון דבעי לעובי הדיומד, ליכא באמה על אמה ו"ט, אבל אמרו דלא מסתבר דנח' בקליפת השום החיצונה, אלא מ"ד תיחלק בעגולה ואמר' תרי רואין, ומ"ד תיחלק במרובעת אבל בעגולה לא, דל"א תרי רואין, אי"ל לא נח' דאלו תיחלק שיין במרובע, ותיחלק בעגולה ושמע' דבהכי פליגי אמרו מ"ד זה לחברו דאתה אומר בעגולה ואני אומר במרובעת.

עוד אופנים לדיומדין, חר"ץ עמוק י"ט ורחב ד"ט באורך ו"ט נדון משום דיומד, וכן **גבשושית** תל ו"ט על ו"ט מהני משום דיומד, וילה"ס **במקצתו חר"ץ ומקצתו גבשושית**.

ה' קנים שאין ביניהן ג"ט נדון משום דיומד, **ג' קנים** גמיי בין הקנים לעשות דיומד לא מהני דבעי צוה"פ מד' רוחות, ואף אם יתן ג' צוה"פ לדיומד ויראה כמשולש, ונמצא שאותו מקום סתום, לא מהני כיון דאי נימא דיחזק במשולש זה כאבן בצורת משולש ליכא צוה"פ מכל צד.

ה' קנים שאין ביניהן ג"ט נדון משום דיומד, יחד **נדונים** משום דיומד, ואם עלו מאלהין ועשו מחיצה, מטלטלין בהם עד בית סאתיים דלא נעשו לשם בית, ואם **עשאן ביד** מטלטלין אפי' כור אפי' כוריים כגון שיאריך בדיומדין לר"י, ולר"מ שיעשה פשוטין.

עשה דיומדין רק לחצי הבאר פ"י חצי הבאר במקום האויר שבין הדיומדין, מותר רק בחלק הבאר שיש בה דיומדין.

ילה"ס האם אמה, **דיומד לכאן ולכאן** בין ב' בארות והיינו כשהם ממלאין יחד, אבל אם אין ממלאין יחד, ודאי נדון לכאן ולכאן.

טז חצר שהיא פתוחה לבין פסין, מטלטלין מהחצר לפסים ומהפסים לחצר, אבל ב' חצרות אסור כיון דהחצירות אוסרות זו על זו וצריכות שיתוף, ויחד עם בין הפסין לא תקנו שיתוף, [דלא תקנו אלא מבני שהוא סתום], דוקא כלים ששבתו בבתיים אבל כלים ששבתו בחצר מותר כ"ש בפרק כל הגנות, אבל לר"י אליבא דר"ש אפי' עירוב בתים בניהם אסור לטלטל מחצר למבוי, וה"נ אסור, ואף חצר אחת שיש בה ב' בתים אסורים, ומתחילה סברו דעירוב יבני יבני החצירות א"נ בב' הבתים, אבל אמר ר"י דאף אם יערבו בב' חצירות א"נ בב' בתים א"ל מהני עירוב לבין הפסין כפי שיבא, דנהג **מבוי בשבת אחד ישראל ובבד אחד עכו"ם** ועירבו הישראלים בניהם, אף דבישראל אחד אין העכו"ם אוסר עליה, מ"מ לר"ה בשם רב אם עירבו דרך פתחים העכו"ם אוסר דס"ל דאין העירוב עושה אותן אחד משם ליחשב כחד לגבי העכו"ם, [ואף דטעמא דאין עכו"ם אוסר על ישראל אחד משום דלא שכיח שיגורו יחד משום דחדשו על שפכות דמים ולא גזרו חכמים בהכי, מ"מ יש להוכיח דלא הוי עירוב משם, דהלא ב' ישראלים בבית אחד מהי הוי כדון ישראל על עכו"ם], ו**בשם ר' יוחנן** אפי' עירוב דרך חלונות שהיה בתיהם פתוח לחצר דרך החלון אין העכו"ם אוסר עליהם ואף דכה"נ יש לחוש שלא יפחד הישראל לרור שם, מ"מ לא גזרו ואין העכו"ם אוסר, משום דהעירוב עושה אותן אחד, ואף אם ר"ה ס"ל דל"י יוחנן מ"מ לא מהני עירוב לחצירות ה"ל, כיון דהטעם דלא מהני היינו שמא תחרב הבאר ויסבור דמהני עירוב בפסי ביראות.

אין היתר בפסי ביראות אלא למלאות מים מיהו אגב מים התיירו לטלטל לכל צורך.

היתר לטלטל תליא בכניסת שבת באו מים בשבת ובער"ש לא היה מים כבר נאסרה משום דמחיצה נעשית ממליה לא הוי מחיצה א"ו הוי מחיצה, אבל כיון דאין מחיצות גמורות אלא ע"י הבאר לא הוי מחיצה דהואיל נאסרה נאסרה, חרבה הבאר בשבת, כבר הותרה [א.ה. למאי הלא ליכא הכא לטלטל אגב המים, ושמא מיד לאמר שמילא חרבה הבאר ומטלטל אגב הכין].

לטלטל בין הפסים פ"י בין עובי הפסים, אם יש בין זה לזה ד"ט הוי כאיסקופה האסורה דהוי כרמליית, ואם אין ד"ט הוי כאיסקופה המותרת, ומותר לכאן ולכאן ובלבד שלא יחליף מרשות אחת לאחרת דרכה.

פ"ב ה"ב

שינוי גודל הפסי ביראות מותר לקרב הפסין לבאר ולעשות היקף קצר ובלבד שתהא ראשה ורובה של פרה בפנים ושותה, ואי איכא שיעור זה שרי אפי' לגמל, אף דגמל לא יכיל להכנס, אבל לא בפחות משיעור זה אף דגדי ונכנס כולו, ורשב"א דאמר מלא הגמל וגמלו לא פליג אלא השיעורים שוים, כיון דפרה פושטת צוארה והגמל עוקם צוארו לבין רגליו ושותה.

אף דשרי ליתן להאכיל פרה העומדת ברה"ר וראשה ברה"י, מ"מ בעי לשיעור הנ"ל ולא סגי בפחות כיון דאייירי באוכלת ממאליה ואין מחזיק את ראשה וחייש' שימשך אחריה.

מותר להרחיק הפסין לשיעור גדול ובלבד שירבה בפסים כשישי פירצה לר"מ בי' אמות ולר"י ביג' אמות ועוד, לר"מ ע"י פשוטין ולר"י ע"י מאריך הדיומדין.

פ"ב ה"ג

עד כמה מותר להרחיק פסי ביראות לר' יהודה מותרת עד בית סאתיים ואף הבאר מן המנין, [דאמר רשב"א דבאר שיש בה מידת ב"ס, מותר להרחיק רק מלא ראשה ורובה של פרה], אבל אמרו לר"י דה"מ בגינה וקרפף, אבל בדין של בהמות בשדות וסודר של בהמות בעיר, או מוקצה רחבה שאחורי הבתים, או חצר שלפני הבתים מותר אפי' חמשה ועשרה כוריים וה"נ פסי ביראות דהוי לצורך שתיית אדם.